

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

VEZÉRELV:
Hozzunk mezőgazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czímzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Az e lapokban foglalt czikkekről minden utányomási jog
fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TELEFON: 623.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. — ix. — — — — —	503
Gazdasági levél. — Szász Ferencz — — — — —	504
Mezőgazdasági felső szakoktatásunk. — Dr. Szentkirályi Ákos	504
A Szent-Iván rozs termesztéséről. — Dr. Rodiczky Jenő	505
A „Fránki”-féle tengeri. — Hirschfeld József	507
Tapasztalatok a gaboneroszdáról. — Nagy Dezső	507
Kérdések és feleletek — — — — —	508
Kérdések: Miképen érhető el 15 hold földön 3—4000	
kor. tiszta jövedelem? Egy tanító. — Szőlőültetés göd-	
rökbe. — a. — s. — Azurin vagy kékkő? — a. — l. —	
Székényfeleskendő permotózásra. B. L. — — — — —	
Feleletek: Uborkatermesztés sávir homoktalajon.	
Balogh Bálint. — Dült buza. S. Mező Károly. — Cséplés	
szalmasajtóval kombinálva. Szűcs János. — Földi	
balhák ellen. — r. — n. — Homoki szőlő trágyázás. Sz. G.	
Hírek — — — — —	509
Aprók — — — — —	510

SZEMLE.

(Az időjárás és időjósítás. — A rozsok aratása folyik. — A gabnaárak emelkedése. — Rossz dohánytermési kilátások. — Az 1917-iki kereskedelmi szerződések előkészítő tanácsa. — A vaskartell nyereségei.)

Nem tikkasztó hősegekről v. hősegről van szó, hanem szellős, jó melegekről, melyek a gabonát lassan, de biztosan érlelik. A pestmegyei homokon a rozsok máris kereszttekben állnak. Igaz, hogy óriási viharok és jégverések Arad, Zala, Szepes, Temes, Bihar és Árva megyéket ismét meglátogatták és Körösmező vidékén pedig friss hó esett, melyek korántsem kedvezőek a terményekre, sőt egyes vidékeken a termést teljesen tönkretették. Ez nemcsak a gabonaneműekre, hanem egyéb terményekre is áll, úgyhogy egyes vidékeken teljes lesz az inség. A galánthai járásból sem érkezett kedvező hír. A hosszú esőzés után, ugymond, 23-tól nap süt. A sok esőzés alatt a rozso elleppte többé-kevésbé a kalászatokat is. Talán a száraz időjárás megakadályozhatja a nagyobb kártételben. Rozsok szép szeműek s ha 2 hétig nem lett volna borús időjárás már érettek lennének, egy meleg hét megérleli. Árpák szépek volnának, ha legnagyobb részük nem volna össze-vissza kuszálva, az aratók már előre nehéznek érzik az aratást, mert körtánczot fognak járni a dült árpáknál. Kukoricza jó, nedvessége elég, csak meleg kell. A répák nagyszerűek, másodsor bekapálva, már takarják a földet, kapálási napszám 200—220 fillér volt. A szénák áztak. Luczerna is volt, de az aranka ki-

irthatlan. Krumplira is jó idő jár; a bükkönyöket kaszálják, szépek. Az a sok eső nagyon hasznos volt egyrészt, másrészt meg az árpákban s a buzáknál a rozsdával kárt tett, ezt tesszük mi hozzá! Szóval Medardus tartja a mit ígért.

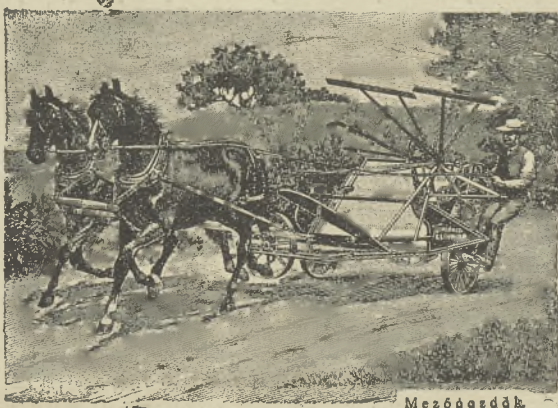
A Meteor időjelzést imitt közöljük: „Az állandóbb meleg és száraz jellegű időjárás, jelzésnek megfelelőleg a 18-iki változási napot követőleg alakult ki. Bár az erős nyári meleg teljes egészében még mindig késik, a mely mint már jeleztem is, a jövő hó közepétől várható s leginkább augusztus hóban fejlődik ki. E hónap végén 27-ikét követőleg és a jövő hó elején várható még a meleg erősebb fejlődése, különösen, ha azon napfolt, mely jelenleg a napon van, nagyobb szóródásnak indulna, akkor még néhány napi hőség is beállana, a mi ekkor a gabonára nézve épen nem lenne kívánatos. A folt jelenleg tömören, sötét feketén fordul tova, a nap felületén s e hó végével, ha addig meg nem semmisül, átfordul tőlünk. A folt közepszerű nagysága s viselkedése t. i. növekedése, tömörülése vagy szóródása, a következő napok időjárására nagy befolyással lehet, a melyet lapomban, esetleg külön kiadásban is jelezni fogok. A bolygók részéről a következő napok időjárása meleg és száraz jelleg felé irányul, csak a 27-iki Jupiter együttállása van hivatva nagyobb zavart előhozni, de ez is inkább csak zivataros vagy viharos jellegben nyilvánulhat, a midőn jégeső keletkezése sincs kizárva. Az alakulás azonban csak rövid tartamu, napfoltszóródás esetére erősen meleg jelleggel. Julius eleje meleg és száraz, mélyre azonban az indiai befolyás mérsékelő hatással lehet. Julius változási napjai: 2—6—7—11—14—15—16—17—21—24 és 29-re esnek. 11 ke körül zivataros, esetleg jégesős változások várhatók s követőleg változatos szeles, erős jellegű időjárást várhatunk egész 17-ike hatásköréig. Ezt követőleg meleg idő, melyet zivataros jellegével a 24-iki zavar meg, esetleg pásztás jégeső is várható helyenkint. Követőleg erős meleg száraz jelleggel. A legerősebb hatású változási napok 11—14—17—24-re esnek. Julius első harmada a bolygók részéről inkább száraz melegnek ígérkezik, de a fentebb jelzett indiai befolyás, július közepéig tartván, különösen 11-ikét követőleg nagyban mozdithatja elő a csapadékos jellegű s e szerint az erős állandó nyári meleg, teljes kifejlődése leginkább 17-ikét követőleg várható, melyben segítségére lesz augusztus hónap is, a mely ez év legmelegebb hónapjának ígérkezik. A legerősebb hatású változási napok 11—14—17 és 24-ikére esnek július havában.“

Azt írja egy napilap, hogy a tőzsdén tumbol a spekuláció és hogy mennek a buzaárak felfelé. Kérdjük, csoda e ha a fentebb említett örökös pusztításokat tekintetbe vesszük. A tendenzia változás aligha következik be, hacsak valami

puccs nem történik. Azt az említett tumbolást sem annak vesszük, hanem inkább a helyzet folyamánként kell az áraknak felfelé menniök, bárha az effektív áru kínálata és kereslete meglepetéseket hozhat, a mikor a határidő üzlet egy időre kiljebb szorulhat. A bpesti malmok mindig az üzemredukcióról fantáziálnak, holott csak rémitgetik a termelőket. A fővárosi malmok kissé el is spekulálják magukat, mert a vidékek a helyzet változékonyasága miatt körzeti conjuncturáikat jól kihasználják és nem állhat fenn a jut is marad is elve. Legalább így nyilatkoznak a vidéki malmok vezetői.

Bár még jó messze vagyunk a dohányaratástól, máris országszerte panaszoktól hangos a dohánytermelők tábora. A dohány ezidei állásával a szakkörök nincsenek megelégedve s a várható termés minőségéről is kedvezőtlen a vélemény, a mi abban leli magyarázatát, hogy a kiültetés ideje a sok esőzés miatt megkésett s azóta a sok záporosó, de főleg a sűrű jégverés oly sok kárt tettek a palántákban, hogy sok helyütt újra kellett ültetni, a hol még nem állt be a szükség, ott az elsőrendű minőségről máris lemondtak. Ez a baj annál súlyosabban esik a latba, mert a jégvert dohány nem lesz alkalmas a kivitelre, holott ez évben erre oly pompás kilátás volt, hogy a termési területet is növelték s a külföld érdeklődése folytán a dohánykiviteli részvénytársaságnak is nagyobb quantumot biztosítottak. Félős, hogy így a dohányexport Angliába is kutba esik, még mielőtt, az első kísérlet után, megvalósulhatott volna.

Tagadhatatlan, hogy a mióta Serényi gróf áll a földmivélségi miniszterium élén, a hirszerzés a termésről határozottan tökéletesebb lett. Vannak a miniszternek általában egyes intézményei, melyek üdvösek s ezek közé sorolandó az is, hogy a miniszterium már előkészületeket tesz, a mennyiben az 1917-ben megújítandó kereskedelmi szerződések előkészítése szempontjából állandó véleményező tanácsot szervez. A tanács rendes tagjain kívül, kiket a miniszterium főosztályának főnökei és ezek helyettesei közül a miniszter fog kijelölni, kellő számu szakelőadó is különleges megbízatással fog résztvenni a tanács munkálataiban. Ezeket a munkálatokat és tanulmányokat, melyeket nemcsak az östermelés, hanem a mezőgazdasági iparok, a behozatali és kiviteli viszonyok, a viziutak, a vasuti és hajózási tarifális politika, a mezőgazdasági munkáskérdés és munkásjóléti intézmények, a mezőgazdasági gépipar stb. szempontjából a miniszterium, illetőleg a fennhatósága alá tartozó intézetek fognak teljesíteni, kiegészíteni lesz hivatva az az anyagszolgáltatást is, melynek egybegyűjtésére a miniszter szintén megteszi a kellő intézkedéseket.

Mezőgazdák

Adriance kéveköttő aratógépek

vezérképviselője a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám alatt.

A tanács üléseire, melyek részben teljes ülések, részben albizottsági tanácskozások lesznek, a szükséghez képest meg fogják hívni a hazai gazdasági érdekképviseletek mindazon tényezőit is, melyeknek meghallgatása kívánatosnak fog látszani. E külforgalmi tanács a miniszterium illetékes államtitkárának elnöklésével a folyó év őszén kezdi meg működését.

Wienben nemrégiben a vaskartell ülésezett. Kitént, hogy mily abszurdok az állapotok. A nyersvasrud termelési ára 7 K 78 fillér, amivel szemben eladási ára 20 K. Csakhogy ezzel még a tárgy nincs kimerítve, mert hiszen ab Werk (kohó) 20 koronáért sem lehet rudvasat kapni, hiszen annak ára 21 K 50 fill. és 21 K 90 fill. Jöjjön még a szállítási, közvetítési díj stb hozzá, úgy a nyersvas ára 23 K 50 fillérben állapítható meg. Tehát a fogyasztó a termelési ár háromszorosát fizeti. Ki fizeti ezt meg? A fogyasztó. A magyar gazdáról azt mondják mindig, hogy nem fogyasztó. Hát ennek nincs szüksége temérdek vasra. Hiszen lépten-nyomon hol erre, hol arra a vastermékre van szüksége, akár a háztartásban, akár a gépen, a szekéren, a lovon stb. Persze, a gazdáknak hallgatniok kell, hogy a hatalmas kartellek 2—300 % nyereséggel dolgozhassanak. A gazdák erős összetartására volna szükség hogy az ilyen kiuzsorázó közgazdasági politikának vége vessék. —ix.

Gazdasági levél.

Irtta: Szász Ferencz.

Pusztakamarás, 1912. VI. 22.

Ilyen esős tavaszra s különösen májusra csak az idősebb emberek emlékeznek erre mifelénk. A sok esőzés hatása hasznos is, ártalmas is, mert míg helyrehozta a gyengébb őszi és tavaszi vetéseket, valóságos kaszálóvá nevelte a legelő füvét, magasabb fekvésű kaszálókon is gazdag növényzetet teremtett megeredésre készítette az új ültetvényeket, segített egyszóval a természet buja fejlődésében; addig csinált kárt is eleget, mert vizállásos helyeken ma sincs semmi növényzet, csak iszap és sár, meredekebb lejtőkön sok a földesuszamlás, mélyebb fekvésű réteken tönkretette a füvet, különösen hol nem volt tökéletes az árkolás és a sok esőzés következtében tökéletlenül mivelődött tengeri földeken az amugy is későre vetett tengerit, mivel a talaj erősen megtömődött, alig lehet kapálni, úgy hogy most sok gazdaság rendkívül kellemetlen helyzetben van. Nevezetesen arra még nem volt példa a Mezőségen, hogy ne lehessen kiadni a részes tengeri földeket harmadába, most pedig van olyan gazdaság is, hol 50%-a kapálatlan fog maradni a tengerinek, olyan aztán, hol 5—10% kapálatlan marad, van nagyon sok, mert hogy nehezen ment s megy a kapálás, mindenki, a részes mivelő is, igyekszik napszámost keríteni. Továbbá itt van a szénakészítés ideje is s mindennek következtében oly magasak a napszámbérek, hogy lehetetlen megfizetni. Ráadásul június hó folyamán alig esett valamire való eső s így nem volt ami megpuhítsa a föld kemény kergét. Ma kaptuk az első kiadós esőt e hónapban s míg örvendünk neki, busulunk is, mert baltaczim hordásunkat és rétiszéna készítésünket derékon kapta. A lóheret is rendére veri sok helyen.

Az összes gabonafélék között a rozs áll legjobban, eltekintve egyes dült foltoktól. Szalmájában a buza is gyönyörű szép, de a napfényes csepergő esők és ami még nem igen volt a mezőségen ilyenkor, a csak 9 óra körül felszáradó ködök úgy nevelik a rozsdát, hogy félni lehet tőle, különösen az egész nap nedves párában

lévő döltes foltokon, ami pedig sok van az idén. A döltes gabonák sok gondot adnak az aratásra is, mert nem hiszem legyen olyan kalászemelő készülék, melyik felszedje a halomra dölt, összevissza kuszált gabonákat.

Tavasziak úgy az árpa, mint a zab, valamint a tavaszi buza összeszedték magukat, de nem mindenütt, mert a Mezőségnek egyik átka különösen északi fekvésekben éppen az, hogy többé-kevésbé talajvízes s míg normális években nem igen érvényesül a talajvíz káros hatása, addig ilyen esős tavaszok alkalmával annál inkább. Mesterséges takarmányok jók.

Takarmány és cukorrépa, hol idejében megkapálták befogja tartani a regulát, mert aratásra földet takar. Most meleg, száraz idő volna kívánatos mindennek, de e helyett csapadékos, hideg, szeles idő jár. Hőmérséklet a múlt heti kánikulai melegekkel szemben +16 C° déli órákban.

Állatvásáraink nyomottak, daczára a jó legelőknél, kevés a vételkedv szarvasmarhák iránt is. A sertésárakról meg ne is beszéljünk, mikor a tavaszi árakhoz képest 70—75% az esés. Most folyik különben malaczfalkánk kiegyenlítése, a gyengébbek külön csoportban járnak és jobb takarmányt kapnak, míg utóléri a nagyobbakat. Ezzel elérjük azt, hogy a szokásos „kiverés“ kérését rendesen elhagyja a vevő s ha kéri, hát gondolkozik rajta, hogy melyiket dobja ki.

Egy érdekes kimutatás jutott a napokban kezembe. A „Kalisyndikatus“ mutatja ki benne a kálitrágyázás terjedését hazánkban és Ausztriában 10 évre visszamenőleg. Kiténik e kimutatásból, hogy míg 1900-ban hazánkban 1057 q tiszta kálit használtak fel trágyázási célra, addig 1910-ben már 12.108 q-t, s míg 1900-ban 100 hektár szántóföldre 0.7 kg. tiszta káli esik, addig 1910-re már 7.8 kg.-ra emelkedett a 100 hektáronkénti tiszta káli fogyasztás, míg Ausztriában 82.4 kg. a felhasznált kálitrágya ugyanakkora területen.

Egy adósságot kell azonban még lerónom, midőn hozzászólók rövidesen a Brassóból hazajövet látottakról.

Brassó kies, szép fekvését legalább hirből mindenki ismeri. Meg kell adni, hogy szép is! A Brassó körüli elterülő Barczaság termékeny jó föld s termékenységét a szász gazdák mintaszerű jó gazdálkodása a legmagasabb fokra emelte.

Brassóból Borszék felé haladva egy darabig a háromszéki „Szép mezőn“ megy a vasut, székelőföldön járunk. Apró kis parcellák hol jobban, hol rosszabbul mivelve. Az általános benyomás vasutról elég jó.

Feljebb kerülve a csikmezei fennsíkakra, már szomorubb a kép. A parcellák még kisebbek, a vegetáció gyengébb s ezt a gyengeséget ne írjuk egyenesen a jó csikiek terhére, mert itt már csak „zsákból“ ismerik a tengerit, mivel nem érik be a klíma zordsága miatt. Buzát is alig látni.

Nem is a szántóföldi termelés képezi a csikiek fő jövedelem csepegését, hanem az erdő. A hegyeket mindenfelé fenyőerdők borítják, de helyenként már megzavarja a gyönyörű szép panorámát, vadregényes erdős tájképet, egy-egy kopasz hegyoldal, melyen csak volt erdő és talán sohasem lesz többet. Mint egy gobé utitárs beszélte, régebben annyi volt az erdő, hogy a szó szoros értelmében beszökött a falvakba úgy, hogy közmunkával kellett irtani. Most már nem kell közmunka az irtásra, irtja a sok gőzfűrés, úgy hogy ha így tart, hát 10 év múlva a gobé szökik el a falujától, erdejétől s már csak fan-

tázia számba megy az „erdőkoszoruzta bércz“, mert magántulajdont képező erdők felújításáról úgy gondoskodnak, hogy „legeltetik“.

Csiki okoskodás szerint ugyanis a marha betapodja a fenyőmagot s aztán kinő. Láttam ilyen felújított erdőket: hitvány boróka nő a sziklás talajon a régi fenyőóriások csonkjai között. Megjegyzem, hogy legelőnek sem valami kiváló ez a meredek oldalak, de azért mint éppen utitársunk beszélte, magas legelőbéréket fizetnek érte s ebből feltehető, hogy nem annyira a „nemtörődőmség“ mint inkább a nyomorúság viszi rá a szegény székelyt az erdő legeltetésére. Kőzagyont képező rendszeres erdőkezelésben lévő erdőknél már másképp áll a dolog, azok sohasem fognak kipusztulni, mert ugyszólván maguktól nőnek, ha van egy néhány meghullatott magfa, csak ezután természetesen óvni kell.

Felérve az Olt és Maros vízválasztójára, ereszkedtünk le a Maros völgyébe. A völgy fokozatosan szélesedik, alig veszi észre az ember s már lenn van a termékeny Maros mentén.

Szászrégeből hazafelé kocsikázva láttam a múlt hónapban dúló cyklonnak, egyesek szerint tornádók, pusztító nyomát Beresztelkén.

A pusztítás valósággal elképzelhetetlen. Nemcsak faóriásokat és gyenge fedeleket hordott el, hanem a fedelekekkel együtt masszív köfalakat is. Láttam egy szép komlós kert karóit és oszlopait is össze-vissza döntve, pedig akkor még nem volt támadó felülete a szélnek, mert nem volt lombja a komlónak. Sohasem felejttem el ezt a szomorú képet, amit az a pár perces vihar maga után hagyott.

Isten őrizzen meg hasonlótól mindannyiunkat.

Mezőgazdasági felső szakoktatásunk.

Irtta: Dr. Szentkirályi Ákos.

III.

A „Gazdasági Lapok“ 1912. évi 19-ik számában „Mezőgazdasági felső szakoktatásunk II.“ cím alatt megjelent cikkelyemben említettem, hogy a gazdasági akadémiai tanárképzés kérdése nem olyan nehéz kérdés, melyet nem lehetne „mezőgazdasági egyetem“ avagy „közgazdasági egyetem“ felállításával nélkül is mindenképpen helyesen megoldani, megoldható pedig helyesen azért, mert a speciális, a tulajdonképeni mezőgazdasági tanszéknek (üzemtan, számviteltan, becsléstan, állattenyésztéstan, növénytermesztéstan) mostani akadémiaink is teljesen megfelelő, a tudomány önálló művelésére alkalmas szakembereket nevelhetnek, feltéve, hogy a tanárképzés hozzáértéssel megállapított terv szerint, a fontos ügy iránti jóakarattal, az elkerülhetetlenül szükséges költség kiméltése nélkül történik. A többi tanszék számára pedig a tudományegyetemek (zoologia, botanika, bakterologia, chemia, jog ismeret) a műegyetem (géptan, electrotechnika, építészet, iparüzletek tana), az állatorvosi főiskola (állatgyógyászat, állategészségügy), az erdészeti főiskola (erdészettan) hivatottak tanárokat nevelni s alig képzelhető — illetőleg belátható időn belül alig remélhető, hogy a régebben tervezett „mezőgazdasági egyetem“ avagy a most munkába vett „közgazdasági egyetem“ olyan szervezettel bírjon, olyan tökéletes felszereléssel rendelkezzen, hogy a tudományegyetemet, a műegyetemet, az állatorvosi főiskolát a tanárképzés szempontjából mellőzni lehessen.

Szükségesnek vélem megjegyezni, miszerint gazdasági akadémiaink az oktatás szempontjából épen úgy, mint a tanárok tudományos működése és művelődése valamint a tanárképzés szempontjából is veszítettek azzal az intézke-

„MINIMAX“

kézi tüztöltő készülék gazdáknak cséplés és aratás alkalmával teljesen nélkülözhetetlen és csakis ezek segítségével lehet az ott keletkező tüzet megelőzni.

A „MINIMAX“ készülék az ország legnagyobb birtokosai magtáraiban és szérűskertjeiben fel van szerelve és a gyakorlatban kitűnő szolgálatot tett.

Felvilágosítással szolgál a

Alaptőke 650,000 korona.
Az Első Magyar Iparbank alapítása.

Magyar Minimax Részvénytársaság.
Iroda és Gyár: Rózsa-utca 85.

déssel, hogy a kísérleti állomások kikapcsolattak az akadémiák szervezetéből.

Az az örvendetes tudományos működés, melyet kísérleti állomásaink kifejtének, bizonyítja legmeggyőzőbben, hogy nemcsak a gazdasági szakoktatásnak válnék nagyobb hasznára, ha az állomások laboratoriumai munkájában az akadémiái hallgatók is részt vennének, önként érthetően a munkát nem zavaró módon, hanem gyorsabbá tenné a kutatások eredményéből levont igazságok elterjedését, nagyobb mértékben fokozná mezőgazdasági művelődésünket és nagyobb körökben többeket győzne meg a felől, a mit még a számottevők közül is sokan nem hisznek, hogy a mezőgazdaság csakugyan — tudomány.

Hazánkban még nem elég nagy a legjobbaknak törekvése arra a mezőgazdasági tudományos pályára, hogy bizton remélni lehessen, miszerint két elkülönített területen is elegendő tudóst nevelhessünk. A tapasztalás bizonyossága szerint az országgyűlésünk sem tudja — akarja földművelésügyünk budgetjét oly nagy összegben megállapítani, mely elegendő lenne az akadémiáknak is, a kísérleti állomásoknak is a megkívánható mértékbeni fejlesztésére és a két státusban levők sürgősen szükséges, gyorsabb előhaladásának biztosítására.

Az oktatás ügyének és a tanárképzés ügyének is hasznára volna, a kísérleti ügy kára nélkül, ha az állomások az akadémiákkal szerves kapcsolatban állnának, önként érthetően olyan szervezettel — személyzet, felszerelés, költségadomány — és szabályzattal, mely az állomásokat vezető akadémiái tanárok eredményes tanári és vezetői működését lehetővé tegye, a több munkának megfelelő javadalmazással.

Gazdasági akadémiáink tanártestületének tagjai az iskolai végzettség — mondjuk előképzettség — szerint nagyjában véve három csoportba tartoznak. Egyik része gazdasági tanintézetben, akadémián végezte tanulmányait. Másik része tudományegyetemi, műegyetemi, állatorvosi főiskolai végzettséggel bír. Harmadik része a gazdasági tanintézeti, akadémiái diploma megszerzése után egyetemen, főiskolán folytatta, kiegészítette, illetőleg fejezte be iskolai tanulását.

Mivel nemcsak „nagy fizikusok, állományosok“ lehetnek „a kik soha középiskolába vagy egyetemre nem jártak“, hanem megfelelő talentummal kitűnő tanárok is lehetnek, akadémiáink tanárainak különböző iskolai végzettségét csupán azért soroltam fel, hogy rámutatva a — mondjuk — képesítés formájában levő különbségre, jelezzem, miszerint a tanárképzés ügyében olyan intézkedések szükségesek, melyek a ténybeli különbség megszüntetésére törekedve, a formabeli különbséget elsimítsák.

A ki a gazdasági akadémiái tanárképzés felől elmélkedik és terveket sző, nagyon elszámíthatja magát ha figyelmen kívül hagyja azt a sajátos körülményt, hogy a magyar gazdasági akadémiái tanügyi szolgálatába szegődött fiatal embereinknek, a pátrián kívül alig akad keresni valójuk főleg azért, mert kevesen értik, beszélnek közelebbi és távolabbi nyugoti szomszédaink avagy keleti szomszédaink nyelvét. Az öt akadémia a birodalmuk, melyben előmenetelüket kereshetik és találhatják. Ha tehát a kormányzat jövőre is csak úgy akar gondoskodni a — mondjuk — tanárjelöltekről, hogy négy-tíz esztendő után is gyakornoki, adjunktusi, asszisztensi állásban tartja azokat, a kiket a tanári pályára

* L. Dr. Földes Béla szavai „A szabadoktatás országos szervezete“ (1909) 165 lap.

már lekötött, akkor tervszerű, céltudatos és eredményes tanárképzésről nem lehet szó. A jelölteknek az a része, mely az előző pár év után meggyőződik az előhaladás bizonytalansága és lassúsága felől, más területeken keres boldogulást. Az a rész pedig, melyik már sok pár évet várt és még sem tudott tehetségének, szorgalmának, munkakedvének megfelelő állásba jutni s az eltelt időnek megfelelően javadalmazott rangfokozat révébe evezni: emberi természetszerűen elkedvetlenedik. Kivált ha látja, hogy oly területeken sem tud érvényesülni, mely területekre kétségbevonhatatlanok jogos igényei, sőt tapasztalnia kell, hogy versenytársai akadnak előkelő ugyan, de mégis idegen területekről jövőekben is. Hogy pedig az elkedvetlenedésnek mi a szintén az emberi természetben rejlő következménye, azt csak az tudja megérteni a ki ismeri a tanárember lelki világitását és egészséges, derült logikával szemléli az élet folyását.

Mindezekből következik, hogy a tanárképzés nagy terjedelmű ügyében a tanárjelöltek elhelyezése területének kiterjesztése kérdése és a pénzkérdés, még akkor is nagyfontosságú kérdések lesznek, ha valamely külön iskolára — mezőgazdasági egyetem, közgazdasági egyetem — bízatik a képzés feladata Hasonlóképpen fontos, hogy a tanári pályára lépők bármilyen iskolai végzettséggel bírjanak is, lehetőleg jól megismerkedjenek a mezőgazdaság szerves egészét alkotó birodalmával, mielőtt a katedrara lépnek meg kell ismerkedniük a hazai mezőgazdasági viszonyokkal is, az Alföldön, a folyók völgyében a Mezőségeken és a havasok között egyaránt. Ugyancsak meg kell hogy ismerkedjenek nemcsak a nyugoti országok fejlettebb viszonyával, hanem a keleti szomszédországok viszonyával is.

Könnyen megérthető, hogy miért kell feltétlenül mindezt megkívánni a kezdő tanároktól mielőtt katedrara lépnek. A magyarázat ezért felesleges.

A leirtakban lerakott alapon szükségesnek tartom, hogy a gazdasági akadémiái tanári pályára lépőknek, kormányzati intézkedéssel mindenekelőtt olyan előmenetel biztosítsák, mely szerint, mondjuk 8 évi szolgálat után rendkívüli tanári czimét és javadalmazást érhetnek el, bármely működési körben legyenek is. A kezdőfizetés, a javadalmazás önként érthetően a mai viszonyoknak és az elfoglalt állás tekintélyének megfelelő kell hogy legyen.

Szükséges továbbá, hogy azoknak, kik csupán gazdasági akadémiái diplomával bírnak 2—3 év, az egyetemi és főiskolai diplomával bíróknak pedig 1—2 év álljon rendelkezésre a katedrara való készülés céljából. Az előbbieket egyetemi városban (Kolozsvár, Debreczen) levő akadémia gazdaságába osztatnának be, hogy gazdasági tapasztalatuk bővítése mellett az egyetemen választott szakmájuk körébe tartozó tanulmányokat tehessenek, a tudomány önálló művelésének módszereivel megismerkedhessenek, tudori oklevelet szerezhessenek. Az utóbbiak a többi akadémiaik esetleg egyéb állami gazdaságok gazdaságához osztatnának be, a mezőgazdasággal közvetlen szemlélet és közreműködés útján való megismerkedés céljából, illetőleg gazdasági tapasztalatuk kiegészítése végett. Ezek 1—2 év elteltével, az előbbieket 2—3 év multával oly értekezést tartoznak bemutatni, melyből kitűnjék, miszerint tehetséggel bírnak a mezőgazdaság tudományát, választott szakmájukban, önállóan felfogni, művelni. Ez után a próbatétel után osztatnának be a jelöltek az akadémiái tanszékekhez, tanársegédnek, segéd-

tanárnak, ha pedig megfelelő tanársegédi, segéd-tanári állás nem lenne üresedésben, választott szakmájuk szerint a kísérleti állomásokhoz, állatorvosi főiskolákhoz, ménésbirtokokhoz, a minisztériumba osztatnának be megfelelő működési körrel, avagy a tudományegyetemen, (esetleg külföldön is) folytatnák tanulmányukat, fokozatosan emelkedő olyan javadalmazással, hogy ne legyenek kényszerítve, más kenyér után nézni.

A hazai és a külföldi mezőgazdasági viszonyok megismerésére szükséges időt, az előkészülésre szánt időből könnyű lesz (szünidőn stb.) kiszakítani.

*

Abból a meggyőződésből indulva ki, hogy mezőgazdasági felső szakoktatásunknak eddigi cikkelyeinkben érintett kérdései a nagy közönséget is érdeklik s arra törekedve, hogy fokozzam a közönségnek érdeklődését ezek iránt kérem a szerkesztő ur engedelmét, hogy észrevételeimet *Ujhelyi Imrének* a Gazdasági Lapok 1912. évf. 20. számában „*Tanügyi gazdaságaink jövedelmezőségéről*“ czim alatt megjelent, ugyancsak *Jászberényi Andrásnak* szintén a Gazdasági Lapokban megjelent 1912. évf. 23. szám „*Tangazdaságok jövedelmezősége*“ czimű cikkelyére külön cikkelyben közölhessem. Előre jelzem azonban, hogy ezzel kiissé várnai vagyok kénytelen, mert úgy sejttem, hogy a „*Tangazdaságok jövedelmezősége*“ ről szóló cikkely némely kijelentéseire, állításaira másoknak is lesz megjegyzésük s értelmük esetleg megmagyaráztatni fog, nehogy az extra muros levő, mondjuk laikus közönség által félremagyaráztassanak.

Nevezetesen:

A cikkely 4-ik kikezdésében foglalt kijelentésből arra a következtetésre juthatni, hogy a „*szakoktatási intézetek gazdaságaiban*“ régebben: a föld *nem* részesült rendszeres művelésben, az állatok *nem* takarmányoztattak okszerűen, a termények és állatok *nem* értékesítették *lehető* magasan, a szükségletek *nem* jó minőségben és *nem* jutányos áron szereztettek be, fölösleges költségek *nem* kerültek el.

Meg vagyok nyugodva, a felől, hogy a „*Tangazdaságok jövedelmezősége*“ érdemekben kiválóan gazdag írója nem akart olyan bírálatot mondani a *szakoktatási intézetek gazdaságai* vezetésében, felügyeletében, ellenőrzésében részes közegeknek működéséről a közel-múltban, mint a milyen bírálat kijelentéséből lesűrhető.

A dolog azonban úgy áll, hogy a ki a „*Tangazdaságok jövedelmezősége*“ cikkely *módszere szerint* akarja bebizonyítani a helytelenségét annak az állításomnak, hogy „... az akadémiai gazdasága jövedelem produkáló objektummá degradáltatott...“ annak ismertetni kellene a „*tangazdaságok*“ gazdasági számadási rendszerét összefüggésben „*tanintézmények*“ egész számadásával. Ezenkívül sok mindenféle más körülményt kellene ismertetni a „*mult*“ kellő megvilágítására.

A Szent-Iván rozs termesztéséről.

Irta Dr. Rodiczky Jenő.

Kalászosaink között a Szt-Iván rozs az a róka, melyről a gazda csakugyan két értékes bört nyuzhat. Késő ősszel vagy kora tavasszal átmeneti zöld takarmányt, aratáskor bár kis szemű, de vékony héjú jó örleményt szolgáltató magtermés. A modern magyar gazda ezt a régi ter-

Tények és tapasztalatok igazolták a

CASE járvaszántó gőzekék

feltétlenül praktikus, gazdaságos és üzembiztos működését.

Munkabírás óránként 2—3 hold. ❖❖❖

Előkelő magyarországi referenciák mindenféle talajra.

Vezérképviselő: Hahn Arthur és Társai, Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.

„G“ katalógus ingyen és bérmentve.

mesztményt sajna vagy nem ismeri, vagy nem a helyes nevén. Mert hát ő nem „feltörni“ szokta a tarlót, hanem buktatni, mint a szigorú tanító a rossz diákokat, és János rozsnak mondja a nevezett alfajtat bár a sok János között, mely a kalendariumban található, csak az a pátronusa, kinek nevét junius hó 26-án üljük és melyet még jó Arany János is Szt-Ivának mond.

A ki nem tudja, hogy szakmabeli dolgokról mily keveset olvasunk és mily sokat feledünk, talán fejet is csóválhat a felett, hogy még mindig akad, ki a „Szt-Iván rozs“ már is üresnek tetsző szalmáját újból csépelni kívánja, holott annak egyetlen egy szaklap menüjéből sem volna szabad hiányozni. Magam, mint a Szt-Iván rozs egyik hive, már sokszor szólottam előnyeiről. De neki fekszem ismét, hogy elmondjam róla tapasztalataimat, azon reményben, hogy az iránta érdeklődők annak még ez idén némi hasznát veheték.

Tudvalevőleg a rozsnak a németek és északi szláv népek e jó gabonájának távolról sincs meg a rizs, tengeri vagy buza Proteus-természete, ellenkezőleg nagyon csekély hajlamot mutat a variálásra, minek magyarázata a rozs dichogam megtermékenyítésében keresendő, mely nála legalább is szabálynak tekinthető.

A roszból számos fajtát ismerünk ugyan, mint a minők pl. a probsteii, campinebeli, wallburgi, poppelsdorfi, pirnai, Vasa, orosz és svéd hóroz, római, spanyol dupla, de Brie és Champagne-beli, magyar sivány-rozs, stájer hegyi, francia, Montagne rozs, Jauer-féle és gróf Waldendorff-féle regenerált rozs stb.

Ugy hiszem nem csalódom, ha azt állítom, hogy mind e rozsek csak éghajlati és tájfajta, melyek nem botanikus, hanem pusztán csak gazdasági szempont alá eső különbözetet mutatnak.

E különbség lényegben a tenyészhosszaságban, bokrosodási képességben s a gyümölcsök (magvak, nagyságában áll.) A hosszú tengéletes és jelentékeny bokrosodási képesség által kitűnő fajták között legszembetűnőbb a „Szt-Iván rozs“ (Decala cereale multicante Metzger, Seigle de la St. Jean vagy de Russie St. Johns day vagy Midsummer Rye.)

Ezen alfajtanak éppen hosszú tengélete kitűnően alkalmassá teszi a takarmány nyeresre, mi mellett még jelentékeny szemtermést is várhatunk tőle.

A rozs melyet a régi rómaiak szemtermesztményül sem kedvelték, Plinius „rossz gabonának“ nevezte el, zölden lekaszállva, régtől fogva marhatakarmanynul használtatott, mely szokás fenmaradt Olaszországban a mai napig.

Maga a „Secale“ név is alkalmasint a secare (a. m. kaszálni) corumpálásából képződik s a latin seges-szel rokon a kelta sega sarló is.

Kedvező időjárás esetén, a közönségesen termesztett rozsk is már annyira kifejlődnek ősszel, hogy kaszálhatók, vagy legeltethetők: a szemtermés érzékenyebb csorbitása nélkül, de ily haszonvételre mégis a „bokros“ rozsfélék s a velők rokon Szt-Iván rozs a legalkalmasabbak.

Egy időben az állítólag Sziciliából eredő évelő rozsk (Secale montanum, Seigle vivace) vélték a kettős célra leghelyesebben felhasználandónak; de a várt siker elmaradt, mert e rozs, ha magot érlel is, gyümölcsei hiányosak és tökéletlenek.

A Szt-Iván rozs megkivánja, hogy ősszel kaszáltassék, különben elfajzik, tulbujja fejlődése miatt selejtes magvakat érlel.

A német gazdák e tapasztalatának helyességéről magam is meg akartam győződni augusztus 19-én vetettem Szt-Iván rozskot. Ez mindaz-

által annyira fejlődött, hogy kénytelen voltam késő ősszel kaszálatni. A következő évben e rozskot október 2-án vettem el. Ősszel alig fejlődött, kikeletkor is oly szomorú képet mutatott, hogy a nem experimentáló gazda bizonyára alászántja, de bokrosodási képessége csakhamar győzedelmeskedett. Április 27-én fejét hányta, május 22-én virágozni kezdett s junius 15-én elvirágozván teljesen, dacára a junius 7-iki zápornak és a reá következő fergetegeknak, állt mint a fal, míg a mellette levő Montagne rozsk megdőlt, mintha egyéb dolga sem lett volna.

A mezőgazdaság történetében buvárkodva arra a meggyőződésre jut, hogy általában a bokros rozsfélék és in specie a Szt-Iván rozs ember emlékezetet meghaladt idők óta mivelletnek. Nálunk Árvában „Ikrvca“ Németország több vidékén Qualroggen név alatt.

Az osztrák Alpesebben máig fennálló „Brand“ kultúra a nagyszemű tavaszi „Brandkorn“-nal néha egy időben veti el a Szt-Iván rozskot, melyről Pethe Ferencnek is tudomása volt.

A múlt század harminczas éveinek második felében a Szt-Iván rozs a német szakajtóban gyakori emlegetés tárgya volt: „Zwei Futterernten und eine Körnerernte hangzott akkor a Rajnától az Elbeig.

De a csoda növény fölötti hühó csakhamar elhallgatott. A hetvenes évek elején ismét szőnyegre került ajánlgatása, kivált Schmidl részéről, ki e rozsnak azon tisztességet vindikálta, hogy különös fajnak tekintették, arra utalván, hogy kalászkáinak virágzása nem egy időben megy végbe és a fagyok nem tehetik tönkre, mint a közönséges rozskot, oly tapasztalat, mely igazolást nyert.

A Szt-Iván rozs a legrosszabb földben le a turfás, hangás talajig vegetál, melyekben a többi gabonák nem díszlenek, kifagynak, kipállanak. De e rozs nagyobb és biztosabb termést csak oly talajokon nyújt, hol absorbeált tápanyagokban hiányt nem szenved. Dicsérői rendszeren abba a hibába esnek, hogy agyondicsérik. Megérthető, hogy a változó talaj s időjárás e rozsk tenyésztését csak úgy befolyásolja, mint más növényét, de áll az is, hogy hosszú tengélete mellett ideje is kerül utánpótolni, mit rövid tengéletes fajta, egyszer elmaradván többé helyre nem hozhat.

Ha mindig szem előtt tartjuk, hogy minél kedvezőtlenebb a viszonyok annál korábban kell vetni e rozskot s el ne feledjük, hogy késeibb vetés mellett a vetőmag mennyiségét szaporítani kell, nem fogunk a Szt-Iván rozskban csalódni. Turfás talajon a Szt-Iván rozskot már április-május hóban is vetik zab vagy tavaszi rozsk közé, közönségesebben junius végétől július közepéig, de hazánk déli részeiben augusztusban is még bizvást vehető. Szeptemberi vetés mellett azonban csak elvétve fogunk némi takarmány hozamra szert tenni.

E körülmény, — hogy t. i. vetési ideje oly tág — külterjes gazdaságokban fontos, miután ez által jobban módunkban van az őszi vetési munkákat helyesebben megosztani. De a Szt-Iván rozs azonfelül kevésbé hajlandó a maghullatásra is, mint pl. a Montagne rozsk, mi tekintettel az aratásra szintén nem kicsinylendő előny.

A Szt-Iván rozs általában finom héju, magvai keskenyebbek s rövidebbek mint a közönséges rozsk. Egy klgra átlagban 38000 mag esik s miután egy-egy növény kellő kifejlődésére 50 cm² térségre van szükség: egy hektáron 2 millió növény foglalhat helyet. Elméletileg tehát hektáronként csak 50 kg. vetőmagra lenne szükségünk. Én kicsinyben a bokrosodási képesség

észleletére irányult természetnél az elméletileg szükségelnél is kevesebbet vettem (egy izben 30 kg. pro ha.) és mindazáltal a rozsk állása kielégítő zárótságot, de egyszersmind oly elbokrosodást mutatott, hogy egy bokron 81 kalászt olvastam össze. E nagymérvű elbokrosodás azonban távol sem áll izoláltan. A szaklapokban arról is történt megemlékezés, hogy a hohentvedti gazdasági egyesületben oly rozsknövényt mutattak be, melynek 117 hajtása volt. A július elején történt vetésnél 70 kg. körül augusztus-szeptemberben 100—120 kg. vetendő. De határozottan magpazarlás volna többet vetni, mint itt ott olvastam. Hiszen a közönséges rozsknál is jobb talajon a vetőmag szükséglet hektáronként 100—120 kg.

A Szt-Iván rozsktól nyerendő takarmány tömeg növelésére egyesek, mint dr. Rhode, dr. Werner tanárok és Prettenhoter azt tanácsolják, hogy a rozsksal együtt abrakbabó, esetleg pohánka is vehető.

De ha figyelembe vesszük, hogy e növények a rozsk bokrosodását többé-kevésbé mégis gátolják, a jövő évi szemtermesztésre tekintettel a kevert vetés mellőzendő, még leginkább a gyengén bokrosodó zabot használhatnók fel ezen célra.

A Szt-Iván rozsk nyújtotta zöld takarmány tömege eddigi észleletek szerint átlag 1000 kgra becsülhető. Dr. Rhode Eldenában 12340 kg.-ot dr. Wollny Proskauban 9920 kg.-ot nyert.

De kései vetés mellett is várhatunk némi zöld takarmányt, vagy legalább legelőt, mely utóbbi haszonvétel kivált süppedékes talajon jó hatással lesz a rozsk áttelelésére.

A magyar gazdáknak azonban a Szt-Iván rozsk természeténél egy körülményről nem szabad megfeledkeznie, melyre a németek természetesen kevesebb figyelmet fordítanak s ez az elővetemény természet és a vetésnél uralkodó időjárás.

Kedvező időjárás mellett u. i. a Szt-Iván rozsk igen gyorsan csirázik s 5—6 nap mulva kikél, gyorsan megbokrosodik, zsombék módra széjjel terjed s már 6 hét mulva legeltethető 7—8 hét mulva pedig kaszálható. Ha nyárban vetjük a Szt-Iván rozskot, annak vizkonserváló tulajdonsága gyors fejlődésében szembetűnően nyilvánul, míg oly elővetemény után, mely a talajt nagyon kiszáritotta — kivált szárazabb időjárás mellett — időbe telik míg némileg is megerősödik.

A Szt-Iván rozsk a többi rozsfélékkel egyidőben vagy valamivel előbb érik, de mert erősen ül a kalászkákban, aratásával kissé késlekedhetünk.

Oly vidékeken, melyek a rozsk tenyésztésére igen kedvezőek, termései némileg csekélyebbek, mint a közönséges rozskéi, de kedvezőtlenebb viszonyok között a Szt-Iván rozsk nemesak biztosabb, de magban, szalmában nagyobb terméket nyújt, mint a közönséges rozsk.

Ennek illusztrációjául álljanak itt azon terméseredmények, melyeket a Szt-Iván és Montagne rozsknál 5 évben elértem, megjegyzem, hogy e kétfajta nemcsak egyforma, hanem szomszédos parcellákon is állott.

A Szt-Iván rozsk termései pro hectare kiszámítva:

Évben	Elővetemény	Magtermés	Minőség		Szalma
			kg.	hl.	
I.	ugar	2100	29—	72	6850
II.	gomborka	1820	26—	70	8200
III.	ugar	2760	36·5	73	5600
IV.	burgonya	1200	16·9	71	6490
V.	kapás	1210	12·9	63	5600

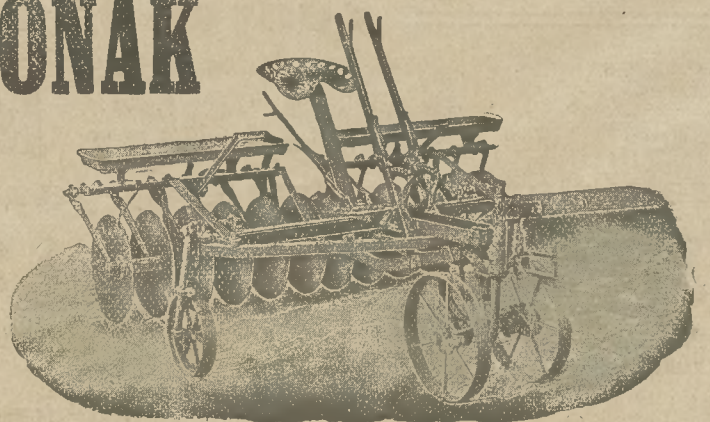
McCormick TÁRCSÁSBORONÁK

egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkezetük és legkiválóbb anyaguk révén a legkedveltebbek és legelterjedtebbek. A tavaszi szántásra a legújabb szabadalmazott és a hazai viszonyoknak teljesen megfelelő

McCormick Tárcsásboronát

már most kérjük megrendelni, miután gyárunk különben nem képes az óriási szükségletet idejében szállítani.

International Harvester Company of America
BUDAPEST, V., VÁCZI-UT 98.

Az első és második évben, mikor a Szt-Iván rozs legkorábban vettették (június 2.) nemcsak a legnagyobb takarmányt, de egyszersmind a legértékesebb magtermést is adta, szalmája az itt ritka 1'6—1'8 m. magasságot érve el. Ellenben a III., IV., V-iki októberi vetésnél semmi takarmánytermést és igen alárendelt minőségű magtermést adott. Mind a 3 esetben a vetőmag menyiség egyforma (50 l. pro ha.) volt.

A Montagne rozs pedig 4 év alatt szolgáltatott pro ha. kiszámítva.

Évben	Elővetemény	Magtermés kg.	Minőség		Szalma kg.
			Hl.	kg.	
I.	irtás	1920	27'5	70	5460
II.	hüvelyesek	3300	45'9	72	4500
III.	burgonya	730	10'2	71	3370
IV.	"	2250	32'1	70	4200

Megjegyzendő, hogy a II. évi vetést ősszel a hesszeni légy, télen át a fagy jelentékenyen károsította.

Hazánk oly gazdaságaiban, melyek ősszel takarmányszükségében vannak s a közönséges rozs fajtái kevésbé diszlenek a Szt-Iván rozs természetese nagyobb mérvű fölkarolást érdemelne.

A „Fránkl“-féle tengeri.

Irta: Hirschfeld József.

Most, midőn országos kukoricza kiállításra készülnek hazánk gazdatársadalma, alkalmasnak látom az időt arra, hogy t. gazdatársaimnak bemutassam hazánk legújabb tengerijét.

Ezt az Alföldön, a bácskának gazdag földjein állította elő az adai m. kir. földmives iskola jelenlegi érdemes igazgatója: Fránkl Bódog. Hosszu fáradságos, szorgalmas, kitartó, szellemi és gyakorlati munkásságának méltó gyümölcse ezen új, minden tekintetben kiváló tengeri fajta. A sárga magyar, szegény ember tengerije és a putyi van benne szerencsésen keresztezve s a folytonos, hosszú, gondos kiválasztásnak köszönhető, hogy ma már olyan tulajdonságokkal bír, hogy bármelyik magyar tengeri fajtával kiállja a versenyt, bármelyik mellé bátran oda állítható.

E tengeri előállítójának törekvése mindenekelőtt az volt, hogy simaszemű, piaczképes, bőtermő, kiváló morzsolási százalékkal bíró olyan tengerit állítson elő, mely emberi táplálkozásra is ép úgy kiválóan jó legyen, mint állatok takarmányozására is e mellett ne legyen tulságosan keményszemű. Sőt még a kitenyészítő arra is törekedett, hogy a tengeri szár bőséges levélzettel bírjon s az jó szálas takarmányt is nyújtson az állatoknak, mert bizony ezen a vidéken erre is nagy szükség van.

E tengeri igen szép üde zöld színű, dus levélzettel bír és két méter magasra, sőt csapadékdu-sabb években még magasabbra is megnő. Egyegy tövön rendszeren két, de gyakran három cső is található, ha a nyár forró szárazsága a csövek kifejlődését meg nem akadályozza. Maga a tengeri cső 30 cm. hosszú, szép sárga színű, 12 soros morzsolási százaléka 82%, hl. sulya 76 kgr. kat. holdankint terem 28—30 q szemet.

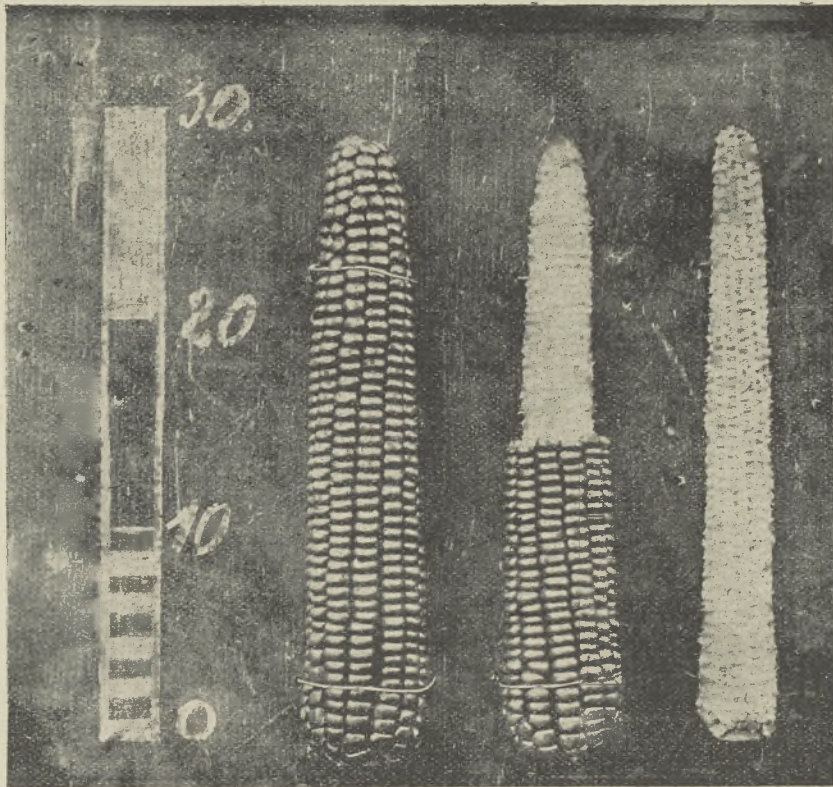
E tengeri kitenyészítője termelésénél a négyzetes művelést alkalmazva leginkább azért, mert itt oly rosszak a munkásviszonyok, hogy napszámot egyáltalában semmi pénzért sem lehet kapni. Ezen ültetési mód alkalmazásával aztán a tengeri fogatos erővel, jól és könnyen művelhető. Igy növény és sortávolsága 80 cm., melyre

a tengeri táblája először megvonaloztatik s kapa után vettetik el a gondosan előkészített vetőmag.

Művelése semmiben sem tér el a többi tengeri fajták rendes, gondos megművelésétől, de kézi kapálást csupán egyszer kap s akkor is csak a tövek kapáltnak meg s a sorközök megkapálását akkor is fogatos erő végzi. A többi földmunkát aztán mind fogatos erő végzi és pedig a tengeri tábla a sorok közt hosszában és keresztben is kapáltnak.

Vetni április második felében, törni pedig október elején szokták. A vetőmagnak szolgáló csövek, még a tengeri tövön választatnak ki, melyek törés után is még igen gondosan átnézetnek s csak a 12 soros, teljesen sorhibátlan tökéletesen benőtt, jó színű, kifogástalan telt szemekkel bíró csövek hagyatnak meg. Vetőmagul pedig a csövekről is csak aközéprészükön levő magvak morzsolatnak.

Jelenleg e tengeri fajtával többféle kísérlet folyik. Csalamádé is van vetve belőle rendes sortávokra és páros sorokban is, mely utóbbi szintén fogatos erővel lesz kapálva. Ugyszintén kíváncsiak vagyunk az ez évi termelési költség nagyságára is, mert kézi munkaerő termelésénél alig alkalmaztatik, Minderről azonban majd csak ősszel a kísérletek befejezésével számolhatunk be.

101-ik ábra. A „Fránkl“-féle tengeri.

Tapasztalatok a gabonarozsdáról.

Irta: Nagy Dezső.

Érdekes a magyar agrikulturára nézve kellek nem is értékelhető és rendkívül fontos problémát vetett fel egyik napilapunk a „Pesti Hírlap“ június 9-iki számának a gabonarozsdáról szóló cikke. Ez a gabonabetegség ugyanis a mezőgazdasági termelés legfontosabb és legnagyobb területet elfoglaló terményében, a búzában, milliókra rugó károkat okozhat — csak enyhe felléptével is, míg ellenben egy vehemensebb s a gabona kalászára is kiterjedő rozsdainvázio nyomában teljes szemtermés-megsemmisülés is járhat. Igy a rozsdá örökös veszedelmet jelent, a mely közletről érinti a zsebet, befo-

lyásolja a kenyérkérdést, az árképződést, — ez okból elkerülhetlen szükség a veszedelmet tanulmányozni, vele szembeállni s pusztításától a mezőgazdasági termelést megmenteni. Sajnos, a gazdasági tudomány évtizedek óta mozdulatlanul áll a rozsdával szemben s a rozsdá-gomba élettanának tanulmányozásánál tovább nem jutott, sőt ezt is csak elméletben — a svéd Erickson kutatásai nyomán végezte, míg ellenben a rozsdá elleni védekezésre nézve a vonatkozó gyakorlati megfigyelések, tapasztalatok, összehasonlító szántóföldi és laboratóriumi kísérletek teljesen hiányoznak. Igy persze a védekezés kérdésének megoldásáról szó sem lehet s ez is, mint annyi sok más, még mindig csak a jövő zenéje, melynek megoldhatóságához a mai kor gyermekeinek fog kelleni az anyaggyűjtést megkezdeni s talán csak a XXI. századbeli késő unokák fogják e nagy munkának gyümölcsét és hasznát élvezni és learatni.

Abban a reményben, hogy a földművelésügyi kormány végre komolyan hozzáfog a fontos kérdés megoldásához s e czélból a megfelelő tudományosan képzett erők delegálásával, elrendeli a rozsdá elleni védekezés tanulmányozását és az anyaggyűjtést; e sorok írója is egy két téglát kíván odavinni és lerakni e nagy munka fundamentumához. És ha mindenki megteszi a magát s összefognak vállvetett munkára a tudomány és a gyakorlat

emberei, kétségtelen, hogy mielőbb el fogjuk érni az óhajtott eredményt, a mikor a rozsdával szemben többé nem leszünk védtelenek s csak úgy meg fogunk tudni vele birkózni mint például a peronoszporával, a melylyel ez a gombabetegség amugy is közeli rokonságban van.

Többször megfigyelttem s erről a gyakorlati gazdák zöme alig bir tudomással, hogy a búzán már ősszel és tavasszal is, tehát nemcsak épen nyáron fellépő rozsdá is észlelhető. A hetvenes évek egyikén ha jól emlékszem: 1874-ben, iszonyu csapásként grasszált a rozsdá országSZerte. Az előző 1873. év őszén pedig a hosszú és meleg ősz következtében már október hóban észlel-

hető volt az a búzán. Persze ennek senki sem tulajdonított nagyobb jelentőséget s azóta se hederit egyetlen gazda sem az esetleg őszön fellépő és észlelt rozsdára, abban a véleményben lévén, hogy majd a beálló tél kemény fagy lepörköli a buza sását s vele együtt megsemmisíti a rozsdát is. Ámde ekkor másként ütött ki a dolog. A tél enyhe volt, annyira enyhe, hogy téli gunyára sem volt szükség az egész tél folyamán. Mikor aztán kitavaszkodott a rozsdá ott volt a búzán s ezzel a rozsdával ment bele a nyárba is. És ez évben rókaszinűek voltak a búzák s piros lett tőle annak a csizmaszára, a ki bennük járt. Az eredmény? *Teljes megsemmisülése a termésnek!* Az 1863-ik évi aszálykor legalább termelt valami, de 1874-ben any-

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnök doktor hírneves füstöső-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmulnak és lényegesen kevesebb szénert fogyasztanak.

Retoreneziákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-körút 51. szám.

Sürgőnyozim: Kemna, Budapest. Telefon 91—21. Telefon 91—21.

nyira gyarló volt a termés, hogy a részes aratók le sem vágják, pénzért kellett tehát lekaszáltatni, de már kicsépelni, igen sok helyütt még csak meg sem kísérelték. Ez évben a vetőmagot s a cselédbérré kellő gabonát a rozsdás vidékek gazdái pénzért voltak kénytelenek beszerezni. Azóta is volt már többször alkalmam észlelni a buzán őszkor a rozsdát, ámde a rákövetkező kemény tél a nyomát mindig elenyésztette.

Ez észleletekből az a figyelemre méltó tapasztalás jegyezhető tehát föl, hogy a már ősszel fellépő rozsdá, ha lágy tél jön rá, megsemmisítő hatással lép a következő tavaszra és nyáron, ha ellenben kemény tél követi az őszt, akkor ez a rozsdát is megsemmisíti s az nyom nélkül enyészik el a gabonáról.

Az 1898 és 1899-ik telek azonban arra tanítanak, hogy a 10—12 fokos fagyok és hidegek a rozsdának még nem inponálnak, legföllebb a föllépését késleltetik s kifejlődését gátolhatják, de teljesen meg nem semmisítik. Az említett éveken teljesen hőmentes, de azért állandóan 8—12 fokos hideggel járt telünk volt, úgy hogy a tavaszra az agyagok homokká örlődtek a fagytól s olyan pompásan ment bennük tavaszkor a munka, a vetés, mint soha azelőtt. És ez évek mindegyikében megmaradt a gabonán az őszi rozsdá, a mely a tavaszra fokozatosan fejlődött tovább. 1888-ban pedig, bár hűvös és csapadékos volt a nyár, a rozsdá a levélnél nem terjedt tovább, míg ellenben 1899-ben, hasonló, sőt tán valamivel kedvezőbb időjárási viszonyok mellett, ráment a szárra és a kalászra is és tömérdek kárt okozott. Ez a két ellentétes tapasztalat nagy zavarba ejtett és sehogy sem voltam képes megérteni és megtalálni az okát annak, hogy miért volt az 1898. évi levélrozsdá dacára 11 q-ás buzatermésünk kat. holdon és miért lett csak 6—7 q 1899-ben, holott ez utóbbi évben az éréskor hűvösebb időjárás volt, míg 1898-ban Péter-Pál táján aszaló hőség járt és sok helyen be is sült a buza. Ugyanígy tapasztalásom volt az 1900-as években is, mégis azzal a különbséggel, hogy itt mindkét évben nedves és hűvös idő járt éréskor s ennek dacára az egyik évben közel maximális, a másikban meg csak gyenge középtermés volt. Ez hozott a legnagyobb zavarba, sehogy sem tudván megmagyarázni, hogy miért használt az egyik évben éréskor a hűvös idő s miért nem használt a másik évben is.

Egy másik és nézetem szerint rendkívül nagy fontossággal bíró további észleletem az, hogy a *vetés ideje feletti nagy befolyással van a rozsdá fejlődésére, terjedésére és pusztítása mérvére*. A már említett rozsdás években két ízben is észleltem ugyanis, hogy a *rendes időben elvetett buzában a föllépett rozsdá alig tett észrevehető kárt, míg ellenben a megkésve vetett buzákban a rozsdakár tetemes volt*. A rendes vetési idő ugyan tág fogalom s az országrészek sőt vidékek szerint is változik és különböző lehet, de például nálunk a Dunántulon, ős időkből reánk maradt regula az, hogy a buzának Szent Mihály előtt és az utána való két hét közt, tehát e 4 heti időszakban van a legmegfelelőbb vetési ideje. Ismétlem tehát, hogy két ízben kaptam kemény lezskét azért, mert a vetési regulát nem tartottam be. A mi buzát ugyanis idejében vetettem, az legnagyobb részt meg sem rozsdásodott és telt, egészséges és súlyos szemet adott; a mit ellenben október 15-én tul vetettem, az besült és pedig azért, mert a rozsdának, úgy látszik, kedvező talaja volt az elkésztett s így nem elég edzett szervezettel bírt növényen és elég ideje is volt arra, hogy

kifejlődhessék, mert a később vetett buza észrevehetőleg későbbben is érik. Nehogy azonban félreértés keletkezhessek, azt is föl kell említenem, hogy akárhányszor oly év is fordult elő a praxisomban, a mikor a rendes időn tul, tehát későn vetett buzám sem rozsdásodott meg s jó terméssel fizetett. Ez pediglen mindig így volt akkor, ha nem volt gyakori az esőzés a nyáron. Mert csak ez a félős, ezek a gyakori esők segítvén elő a rozsdá kifejlődését.

Csattanós például szolgált az imitt említett észleleteimre egy 50 holdas buzatáblám. Ennek egy részét október 10—12-én vettem el, míg a másik felén a közbejött eső és egyéb akadályok miatt csak október 23-án folytathattam a vetést. A mit pedig utóbb vettem, az többé-kevésbé rozsdás lett. A napos és dombosabb oldalakon a rozsdá csak a levélen volt; ellenben egy mélyebben fekvő részén a földnek a rozsdá fölment a szárra és onnét a kalászra is s junius közepén a rozsdá már átetete magát a kalász polyvatakaróján is és rajta ült a tejben levő szemem. Ekkor már előre tisztában voltam azzal, hogy buzámnak ez a része be fog sülni. Ugy is történt. A gyakorlati gazdák csak megelégedesnek azzal, hogy ilyenkor konstatálják, hogy a buza „besült”. De nem vizsgálják, hogy *miért?* Pedig csak azért sül be a buza, mert a rozsdá a szemburokból kieszi a tejnedvet s így az érés után az üres szemburok összezsugorodik. Vagyis besül. Tegyük azonban különbséget besülés és besülés között, a minek különféle okai lehetnek. Leggyakoribb ok a kalászrozsdá, amely fölemésztí, kieszi a szem tejnedvét, úgy hogy az üres, átlátszóvá lesz a megtörtént pusztulás után. Jöhet azután az ilyen kalász-rozsdalepte buzára akármilyen időjárás, hűvös vagy forró, az mindegy; az ilyen buza szeme össze fog aszni, mert össze kell neki aszalódnia.

Kiemelem még észleleteim közül azt is, hogy a termelési helyzet a fekvés is befolyással bír a rozsdá érvényesülésére. Szellőjárásnak kitett dombos és verőfényes oldalakon például a rozsdá távolról sem képes úgy érvényesülni, mint a mélyebben fekvő, főleg lapos talajokon, az északi oldalakon, avagy erdők közti szőlőtől védett helyen, tehát oly helyeken, a hol a sok nyári nedvesség hatása fokozva lesz a széljártást gátló és a harmatok gyors felszáradását akadályozó körülmények által.

Beszélhetnék még a foszfát-trágyázás jó hatásáról is, de ebben, érzem, nem járok biztos talajon. Egy szembeötlő tény fölött azonban nem hunyhatók szemet s ez az, hogy a nitrogén-dus termőtalaj inkább elősegíti a rozsdá okozta besüléseket. Feltűnt ugyanis előttem, hogy egy herével zöldtrágyázott, tehát légenyodus földön kétszer is elfordult a kalászrozsdá és nyomában nagyobb mérvű besülés. Lehet, hogy azért, mert az érés, épen a nitrogén hatására, hosszabba nyult ki. Konstatáltam azonban azt is, hogy akkor is megtörtént a besülés, mikor a buza nem volt foszfátosva, és akkor is, a mikor foszfátosva volt. Ugyancsak konstatáltam, hogy a kellő időben foganatosított vetés a zöldtrágyában sem lett rozsdás, míg az elkésztett vetés megrozsdásodott. A nyílt, szellős helyen a szalma fehér maradt, a fák között pedig ugyanezen tábla buzában olyan nagymérvű volt a rozsdá, hogy valószínűleg porfelhő járt vágáskor az aratók nyomában. A foszfátoszásnak tehát nem látom a rozsdával szembeni védekezés dolgában kézzelfogható eredményeit; ellenben ott van az abnormis időjárás és mint hatalmas ellenszer: a *rendes időben végzett vetés*. Ebből pedig az következik, hogy mindenképp azon kell lennünk, hogy

a rendes vetési idő vágányai közül ki ne zökkenjünk, mert így kitesszük magunkat a rozsdakárnak és annak is, hogy a kalászok nem fejlődhetnek ki teljes hosszúságukban. Általános tapasztalat ugyanis, hogy a késői vetés után a kalászok aprók, rövidek, a sarjhajtások kalászaik meg sokszor ki sem képződnek.

A tudománynak lenne feladata kikutatni azt is, hogy az abnormis időjárás (p. o. tul-lágy tél) vagy bármi más ok miatt elkésztett vagy kedvezőtlen fekvésben levő vetéseken (északi fekvés, mély lapok, erdőközök) lehet-e s ha igen, miként lehet segíteni? De a tudománynak kell kikutatni és fölláztatni a rozsdá elleni küzdelem rendszabályait is. Hogy a siker nem maradhat el, azt apriori ki lehet mondani, hisz ismerjük a kártevőt és élettanát. A direct ható szerek közül pedig csak a gyenge bázisok által kötött kén-sav, főleg a kén-savas réz-éleg vagyis rézgálicz lehet a rozsdá elleni küzdelem leghatásosabb fegyvere. Ez van erre hivatva, a mit annál nagyobb pozitívítással állíthatunk, mert hisz gombairtó hatását máris általánosan ismerjük és méltányoljuk. Hogy hatnia kell a rozsdá ellen, abban nem is lehet kétség; kiderítendő lenne azonban, hogy okosan mikor, hogyan és mily mérvben, a buzánövénny kifejlődésének melyik stádiumában, mily töménységi fokban s mily módon és hányszor kell alkalmazni, a jó eredmény elérésére?

Ezt kikutatni lenne a legszebb, a legjutalmazóbb valóban *nemzeti munka!*

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Miképen érhető el 15 hold fölön 3—4000 kor. tiszta jövedelem?*

A fővárostól három óránnyira van egy 15 holdas táblám, melynek talaja türhető minőségű termő barna homok. Miképen kellene gazdálkodnom, ha minden esztendőben 3—4000 korona tiszta jövedelmet szeretnék elérni. Egyben kérdem, ha ezen a 15 holdon kaszálót létesítenék, azzal a czéllal, hogy a termést minden esztendőben eladom, minő jövedelmet érhetnék el?

Egy tanító.

Kérdés. *Szőlőültetés gödrökbe.*

Régi is új szőlők ültetésénél alkalmazhatjuk-e czélszerűen és hasznathatóan a talajforgatás helyett 20—30 cm. átmérőjű 60—80 cm. mélységű ültető gödröket?

—a—s.

Kérdés. *Azurin vagy kékkő?*

Minden körülmények között mi az előnyösebb mint permetező anyag? a valódi brixeni kristály azurin vagy a kékkő-mész keverék?

—a L.

Kérdés. *Szekerényfecskeendő permetezésre.*

Benzinmotoros cséplőkészlethez vásárolt szállítható szekerényfecskeendő használhatom-e szőlőpermetezésre, ha hozzávaló s állítható szórócsővel szerelem fel s az ily permetező minden tekintetben beválí-e?

B. L.

Felelet. *Uborkatermesztés sivar homoktalajon című kérdésre.*

A homoktalajon az uborkának valamennyi faja elég jó eredménnyel termeszthető, tehát azt a fajt kell választani, amelyik legjobban értékesíthető. Ilyen a Mauthner-féle „középhosszu,” továbbá a „fürtös Cornichon,” de leginkább ellenálló az a faj, amely a vidékén van elterjedve, tehát lehetőleg ott, helyben szerezzon magot, mert ez felel meg az ottani talajviszonyoknak. Ha a magot fészkek készítés nélkül, egyszerűen

A szabadalmazott

„JURENÁK ERE”

**szerkezete egyszerű,
kezelése könnyű,
szabályozása gyors,
kb. 50%-kal többet szánt,
kb. 30%-kal kevesebb vonóerőt igényel,
legtökéletesebb s a jövő ekéje.**

Részletes árjegyzéket szivesen küld:

„JURENÁK” szab. ekegyár Részvénytárs., MAROSVÁSÁRHELY.

a földbe veti el, úgy a vetést csak később, kb. május elején kell megkezdeni, mert az uborka a hideg iránt igen érzékeny s kétszeresen ki van ennek téve a hideget és meleget könnyen át-eresztő laza, homoktalajon. Éppen ezért, ha korai ugorkára van szüksége, úgy czélszerű az uborkát egyenkint cserepekben, ládikában elvetni s később kihalantálni, de ez csak akkor fog sikerülni, ha a palántát földestől teszi át. Éppen ezért czélszerű a magokat pázsitkoczkákba vagy még inkább kivájt s földdel megtöltött takarmányrépába vetni s ezt mindenestől eltenni a földbe. A répa kitünő trágyát fog képezni a fejlődő uborkának s e mellett a kiszáradásra nagyon is hajlandó homokot nedvesen tartja.

Sikeresebb lesz a termelés eredménye, némi talajjavítás árán, ha t. i. az uborkaágyak közepén egy 20–25 cm. mély árkot huzunk és ezt valamely kötöttebb földnemmél vagy esetleg komposztal töltjük meg s ebbe vetjük az uborkát. Bármelyik módot válasszuk is, a szorgalmas öntözésről nem szabad megfeledkezni, mert a homoktalaj könnyen kiszárad, az uborka pedig még kötöttebb talajban is bő öntözést kíván. A friss trágyázást nem szereti.

Balogh Bálint.

Felelet. *Dült buza* című kérdésre.

A dült búzát hosszú botokkal vagy póznákkal felpiszkálni nem érdemes, mert az elért eredmény a ráfordított munkával nem áll arányban. A felállóított gyenge szalmájú búzát ugyanis visszaruskad és csakhamar olyan dült lesz ismét a vetés, mint volt a felpiszkálás előtt. Az eredmény nem lehet se tartós, se számbavehető, mert a rövid ideig ható több világosság és levegő, a megdülés előidéző okokat nem szünteti meg és következményeit nem csökkenti. Megdül a vetés akkor: 1. ha a kelleténél sűrűbben vetettünk, 2. ha buja fejlődés miatt oly dus a levélképződés, hogy az a növény alsó részeit nagyon beárnyékolja, 3. ha egyoldalú tápanyagbőség, különösen nitrogéntulajlás miatt a növény testét alkotó szövetek összetétele és szerkezete stb. olyan irányban módosul, hogy ezáltal a növény szárának ellenálló képessége (keménysége, rugalmassága) gyengül. Az első két esetben a világosság hiánya, az utóbbiban ezenkívül a növény rendellenes táplálkozása következtében a szalma olyan gyenge marad, hogy a vetést a szélvihar ereje, a gabonára tapadó esőcseppek vagy a fejlődő kalász sulya stb. lehuzza és végül teljesen ledönti. Minthogy a földfeletti növényrészek a földfelület vízszintes vetületére merőleges irányban növekednek, azért az olyan dült gabona, amely hosszúnövekedését még nem fejezte be, a bütöknél irányt változtatva beavatkozás nélkül is lábraállhat, a később megdült gabona ellenben fekvé marad és mivel szalmája gyenge s többé sem hosszirányában, sem vastagságában nem növekedik, azért azt felállítani, erős szalmájúvá tenni semmiféle mesterkedéssel nem lehet. A megdült gabona egymásra fekszik, az alsó szálaktól a ráboruló felsők a világosságot elvonják, a fény csökkenésének arányában az asszimiláció és ezzel együtt a növény fejlődése meglassadik, aminek végeredménye az lesz, hogy a megdült növény később érke és annál silányabb termést ad, minél korábban következett be a megdülés. Ezt a bajt az ideig-óráig ható felpiszkálással nem orvosolhatjuk meg, hanem a megdülést előidéző okokat kell kiküszöbölőnk, a vetés idejének, a vetőmag mennyiségének helyes megállapításával, a növényi tápanyagok helyes arányba hozatalával, a buja vetés téli legeltetésével vagy sásolással stb. a gabona megdülését kell megelőznünk.

S. Mező Károly.

Felelet. *Cséplés szalmasajtóval kombinálva* című kérdésre.

A cséplőgéppel kombinált szalmasajtógépek ára 4000 korona vagy még több. A gép maga egy masszív vasalkotmány, azonban a szalmát olyan keményre, tömöltre nem nyomja össze, mint a kizárólag sajto ársra készült gépek. Vele nemcsak a szalmát magát, de a töreket is közibe lehet kötni a szalmának, ha kívánatos. De czélszerűbb tisztán csak a szalmát elkülönítve a törektől sajtolni, mert együttesen több az üzembavar. A szalmát vele tetszőszerinti nagyságu csomókba lehet kötni, de legmegfelelőbbek a 20–25 kg. nagyságúak. A csomókat önműködőleg oda lehet vele tolatni, ahova kívánatos. Kötése spárgával történik. Vele a cséplőgépnél 2 pár petrenczehordót, 1 pár szalma elszedőt és 1–2 kazalrakót meg lehet takarítani, mert

egy ember a bekötött csomókat kazalba tudja rakni. Ha a törek is bele lesz a szalmába kötve, akkor 2–3, a törek elszedésére s hordására szükséges női munkaerő is nélkülözhető, de még se ajánlom ez utóbbit fentemlitett okból. Azonban közvetett előnye abban nyilvánul, hogy a csomókba (ballokba) kötött szalma könnyebben fuvarozható, tehát fél erőre sincs szükség, mint a laza szalma fel- és lerakásához kell. Hátránya: túl drágasága és hogy még nem egészen kifogástalan az üzeme vagyis sokszor fordul elő üzembavar és bizony szakavatott, figyelmes gépészt igényel s teszi azt is próbára. Lehet használni szénaporeziózásra is s így a takarmány egyenletes beosztását teszi lehetővé.

Szűcs János.

Felelet. *Földi balhák ellen* című kérdésre.

Kisebb területeken p. o. kertekben gyakori öntözéssel, behintéssel korommal, hamuval, kálissóval stb. lehet a balhák ellen sikeresen küzdeni, azonban ez nagyobb táblákon keresztül nem vihető, miért is repceznél különösen ajánlható fejtrágyázás chilisalétrommal és pedig három részletben alkalmazva, ezt mindig per kat. hold 20 kgtól hintve el. Ezen eljárás folytán a repce kifejlődését gyorsítjuk egyrészt, úgy hogy az mintegy kinő a balhák foga alól, de másrészt ha ezen kis rovarok (voltagepeni nevű repce fénybogár) testét éri a chilisó, menten elpusztulnak, így hát alaposan meggyérítjük számukat. Kissé hosszadalmas, de a gyakorlatban bevált eljárás, ha két hengeren futó végnélküli ponyvát bekátrányozunk s ezt közvetlen a repce fölött huzatjuk át két emberrel a zajra felugrálóknak a bogarak s bele ragadnak a kátrányba. Ha ezt a ponyvát mindenütt végig járattuk a repce táblán akkor majdnem teljesen kiirtjuk a balhákat, mégis ha 1–2 hét múlva ismét nagyobb számban fordulnának elő, meg kell ismételni az eljárást. Minél nagyobb a ponyva, annál jobb, mert annál kevesebbet tipródik a munkás a repceben sőt czélszerű, ha 2 ponyvát készítünk így el, mert azt 3 ember viheti t. i. a középső mindkét kezével tart egy-egy ponyvát.

—r—n.

Felelet. *„Homoki szőlő trágyázás“* című kérdésre.

A homoki de egyáltalában a szőlők trágyázásánál a helyi viszonyok és körülmények határozzák meg, hogy az adott esetekben a műtrágya avagy a szárított sertés- és hizómarha-trágya vagy esetleg feká-trágya alkalmazása fizet-e ki jobban magát.

Mindenesetre tudni kell, hogy egyes trágyanemekben mily mennyiségben vannak jelen a tápanyagok és egy évi terméssel mennyi tápanyag vonatlik el a szőlő talajából.

10 q szárított sertés-trágya tartalmaz 18 kgr. nitrogént, 13 kgr. foszfort és 19 kgr. káli, 10 q szárított marhatrágyában van 14 kgr. nitrogén, 6 kgr. foszfor és 16 kgr. káli, 10 q feká-trágya 21 kgr. nitrogént, 19 kgr. foszfort és 11 kgr. káli tartalmaz.

Egy kat. hold szőlőből egy évi közép terméssel kivonatik körülbelül 30 kgr. nitrogén, 9,5 kgr. foszfor és 37,5 kgr. káli.

A fenti adatok birtokában már most az adott viszonyok és körülmények szerint számítás dolga, hogy milyen trágyázást alkalmazzon az ember.

Megjegyeztetik még az, hogy ha a talajból csak egyféle tápanyag hiányzik, illetőleg pl. csak egy fajta tápanyagnak a pótlása szükségeltetik ez esetben indokoltabb és mindenesetre olcsóbb a műtrágya alkalmazása.

Hogy a műtrágyák a fentebb említett tápanyagokat mily mennyiségben tartalmazzák azt a műtrágyagyárak rendszerint szavatolni szokták.

Sz. G.

HIREK.

A kolozsvári gazdasági gyűlése. Az E. G. E. kolozsvári szakosztálya június hó 19-én választmányi ülést tartott, melyen elhatározták, hogy az idei járási termény, gyümölcs, kerti s háziipari kiállítás október elején Gyaluban lesz. Augusztus hónapban kezdődik meg vasárnaponként a járási szarvasmarha (tenyészállat) díjazás, a nyár végén rendeznek még kiszáradt részére szántás-versenyt Középlakon, Szászfenesen és a Mezőség egy alkalmas pontján. Az ősszel befejezik a kiszáradt tengeritemelési versenyét. A nyár folyamán a kolozsvári gazdasági aka-

démia juhászati telepén juhászok részére tanfolyamot rendeznek, hogy a nemesmonostori sajt jobban terjedjen. A földmivelésügyi miniszter leiratára elhatározták, hogy kiszáradt részére e télen is rendeznek hat községben faragó-tanfolyamot. A kolozsvári tisztviselők fogyasztószövetkezetének bevonásával a megyei központokon élelmiszergyűjtő és bevásárló állomásokat szerveznek, így egyrészt a kolozsvári piac lesz rendszeresen ellátva, másrészt a kiszáradt termékeit kiragadják a falusi uzorások kezei közül. Végül tudomásul vették a Székelyföldi Kirendeltség I. félévi kolozsmegyei működéséről szóló jelentést s ahhoz hozzájárultak. Az eddigi miniszteri s kirendeltségi segítségeket s támogatást köszönettel tudomásul vették.

A vetés Boszniában. Hivatalosan jelentik május végéről: A kora tavaszi kedvezőtlen időjárást valamivel kedvezőbb váltotta fel. Rovarkárról nem érkezett jelentés. A téli vetés általában jó, a buza kielégítően kalászosodik, míg a rozsvetés ritkás. Általában közép- és késő-érett. A tavasziak a késő vetés miatt a fejlődésben visszamaradtak. A tengeri vetést általában befejezték. Az áprilisban vetett tengerit néhol ki kellett szántani. A burgonya igen kiadósnak mutatkozik. A cukorrépa megmunkálásával sok helyütt elkéstek. A takarmányfélék és a széna kiadós, a rét általában jó. A szilvatermés rendkívül gyönyörűnek mutatkozik, sokkal silányabbnak, mint a múlt jelentési időszakban vélték. A gyümölcsösökben hernyó-kár nem igen akad, alma jobb, körte rosszabb hozamu lesz, mint tavaly, míg a hercegovinai szőlőtőkék kitünő szürettel kecsegtetnek.

A gazda jövedelme és a mezőgazdasági termékek tökesítése. A „Magyar Gazdaszövetség“-nek siófoki nagygyűlése a Szövetség igazgatóválasztmányához utasította Mendl Jeromosnak e tárgyhoz benyújtott indítványát, melynek lényege a következő: A gazdák legjelentősebb fizetési kötelezettségeit öszre tűzik ki. Ezáltal a tulterhelés által pénzühiány és ennek következtében az elárulás körül olyan tülekedés és verseny keletkezik, mely az eredményes értékesítésnek illetőleg a gazda jövedelmének egyik legnagyobb veszedelemé. E bajon előlegező pénztárak felállítása útján kellene segíteni. E pénztárak első sorban rövid lejáratú kölcsönöket adnának. A hitelnyújtás alapját a kibocsátandó kamatozó pénztári jegyek képeznék, melyek készpénzfizetés gyanánt lennének elfogadandók. Az előlegező pénztárak alap- és biztosítási tőkéjét az állam és az osztrák-magyar bank által nyújtandó kamatmentes 25 millió koronás kölcsön képezne.

Német növénynemesítők Monoron. A *Gesellschaft zur Förderung deutscher Pflanzenzucht* tagjai magyarországi tanulmányutjuk folyamán meglátogatták a monori magtenyésztési kísérleti- és tisztítótelepet is.

A siófoki gazdaggyűlés naplója. A Magyar Gazdaszövetség tekintettel az érdeklődésre, a melylyel a siófoki országos gazdaggyűlés határozatai találkozhatnak országszerte a gazdatársadalom körében, gondoskodott arról, hogy a Gazdaszövetségnek most megjelent számát, mely bő terjedelemben közli a gyűlés lefolyását, kívánatra minden érdeklődő díjtalanul megkapja. A nagygyűlésen elhangzott beszédek szó szerinti közli a Gazdák Szemléje, melyet 10 fillér pórtó ellenében ugyancsak a Magyar Gazdaszövetség (Budapest, IX., Üllői-ut 25. I.) küld meg az érdeklődőknek.

A gazdatisztek és az altruista bank. Fölterjesztéssel fordult legutóbb a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete a földmivelésügyi kormányhoz, hogy a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségénél biztosított legfelsőbb jogainál fogva hasson oda, hogy a szövetség a birtokfeldarabolások és bérlőszövetkezetek alakítása alkalmával legyen tekintettel mindenkor azokra a gazdatisztekre, a kiket a birtokelaprózások súlyosabban érintenek, mert ők a birtokelaprózások folytán rendszerint kényerűktől fosztatnak meg. Kérte az egyesület a miniszter közbenjárását különösen az irányban, hogy a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége közhasznú munkásságánál ne feledkezzen meg a magyar mezőgazdaság fejlődéséhez nélkülözhetetlen egészséges birtokeloszlásról és tartsa szem előtt, hogy a törpe- és kisbirtokok fejlődését, évről-évre intenzívebb kezelését a mai viszonyok között szinte lehetetlen elképzelni az ezen birtokok közé beekelt, vagy ezekkel tözsomszédságban fekvő magasabb gazdasági szak-

tudással kezelt középirtokok nélkül. A gazdaszítikar érdekében előterjesztett ezen kérelmeket az egyesület most egy újabb kérelemmel egészítette ki. Nevezetesen azzal, hogy a földmivelésügyi miniszter a Magyar Földhitelintézet Országos Szövetségének létesítéséről szóló törvényt novelláris uton olyképp módosítsa, hogy a szövetség jövőben középirtokok létesítésénél a birtok becsértékének hetvenöt százalékaig terjedő kölcsönt fogantathasson. És mivel ez a dolog egymagában nem oldaná meg a gazdaszítikar mai mostoha helyzetét, szükségesnek tartja az egyesület azt is, hogy hatalmazza fel az altruista bankot a gazdákodás viteléhez szükséges üzemi tőke folyósítására is, a mely üzemi tőkének biztosítását képezne egyrészt a termés, másrészt a gazdaság felszerelése.

Országos kukoriczakiállítás. Az OMGE által 1913. év márczius hónapjában rendezendő országos kukoriczakiállításra a m. kir. állami rovarügyi állomás gyűjteményes csoportozat keretében fogja bemutatni a kukoricza állati ellenségeit és ezzel kapcsolatban a megtámadott növényt is. A szántóföldön kárt tesznek; 1. A kukoricza elvetett és csirázó magjában a szárlábu (Blanjulus és Julus); 2. a kukoricza gyökerében a különféle drótférgék (Agriotes, Corymbites, Melanotus, Opatrum, Pedinus), a különféle pajorok (cserebogár, Melolontha, Rhizotrogus); azután a gyökér koronáján élő, köleszem nagyságú kukoricza-gyökértetű (Tetranura gallarum ulmi vagy Aphis Zeae maydis és Tychea setariae); 3. a kis és még zöld szárában, illetőleg a még földben levő részében az előbb említett drótférgék, a különféle bagolypillehernyók (sok Agrotis-faj, Mamestra, Plusia); 4. a kukoricza levelét rágják a bagolypillehernyók, a Heliothis dispasceus-nak zöldes-feketes sávós és csupasz testű hernyói, a dögbogarak (Silpha) fekete lárvái („bivalyok“) s a levél belsejében, a rostszalák hegyében élő levélbolhálárvák (Haltica), a kukoricza összes levelén és gyenge szárán élő többféle levéltetű (Toxoptera, Siphonophora és Aphis) a fásodó virágzó száru kukoriczában (ezimerben, szárban és későbbben a kukoriczacsoóban és csutkában) élő kukoriczámoly (Botys); 5. a kiakasztott, vagy a kukoriczágóréban felhalmozott kukoriczatövek szeménél élő gabonamolyok (Sitotroga cerealella), a magtárban levő kukoriczaszemekben élő zsiszikek (alandra granaria és oryzae), a kenyérbogár (Anobium), továbbá a kétszer akkora nagy és kis futóbogárra emlékeztető Trogasitabogár vagy annak szélestestű lárvája. Mivel a rovarügyi állomás a kiállításra lehetőleg teljes sorozatot kíván bemutatni, ezuton is azzal a kérelemmel fordul a magyar gazdaszítikarhoz, hogy a termésén előforduló akármilyen rovarból az intézet címére és költségére megfelelő mennyiséget küldjön be. Kéri pedig a rovarügyi állomás nemcsak magát a kártevőt, hanem a megtámadott növényt is. Ebből 25—30 olyan tövet, mely a kártételt jellemzően feltünteti. Bővebb fölvilágosítást esetről-esetre szívesen ad az intézet (Budapest, II., Intézet-utca 1. sz.), ha ez iránt hozzáfordulnak.

Cséplőgéptulajdonosok figyelmét felhívjuk, hogy csakis a vizsgázott gépészüket kötelesek baleset és betegség ellen az 1912. VIII. t.-cz. értelmében a kerületi (ipari) munkásbiztosító-pénztárnál biztosítani, míg az összes többi munkásaikat az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegítő-pénztárnál kötelesek bejelenteni. A kerületi pénztáraknál tehát a bejelentési fölhívás és esetleges kivétel ellen ajánlott levélben jelentsék be tiltakozásukat, föllebbezések pedig az Állami Munkásbiztosító Hivatalhoz (Budapest, V., Akadémia utca 1.) nyújtandók be.

Gyógynövénygyűjtők tanfolyama. A felvidéki miniszteri kirendeltség július hónap második felében a trencsénmegyei Vágbeszterce községben a gyógynövénygyűjtés és értékesítés ismereteinek elsajátítása céljából hatnapos elméleti és gyakorlati tanfolyamot rendez Trencsén, Árva, Liptó és Zólyom megyék területén működő papok számára. A tanfolyam iránt érdeklődők keréseiket július 5-ig adhatják be a kirendeltség vezetőségénél Zsolnán. Ugyancsak itt adják meg a kívánatos fölvilágosításokat is.

Állami kertészeti telepek. Gróf Serényi Béla földmivelésügyi miniszter a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségéhez intézett leiratában arról értesítette a szövetséget, hogy az ország több, nagyobb, a közlelmezés szempontjából fontos helyén az érdekeltek aránylagos

bevonásával megfelelő kertészeti telepek felállítását vette tervbe, egyrészt, hogy a tényleges szükséglet helyi termelés, tehát jutányosabb árak mellett legyen fedezhető, másrészt pedig, hogy a környék közönsége ezáltal a kertészeti termelésnek megnyeressék s átvétele az állami termelésnek, illetőleg helyettesítése idővel ez uton biztosíttassék. Minthogy ez az intézkedés első sorban és legfőként ott van indokolva, a hol az ipari munkásság nagyobb tömegekben él együtt, a miniszter felhívta a szövetséget, hogy jelölje meg azokat a nagyobb gyári központokat, melyeknek környékén a munkásoknak ellátása zöldség-neműek tekintetében hiány mutatkozik.

Peronospora. Az Ampelologiai Intézet e hó 22. ról közli, hogy az elmúlt héten a következő járásokban jelentkezett a peronospora: dunaföldvári (Tolna-m.), dunavecsei és czeplédi (Pest-m.), perjámosi (Torontál-m.), verseczi (Temes-m.), sárréti (Bihar-m.), nyiregyházai és nagykállói (Szabolcs-m.), szamosújvári, Szolnok-Doboka-m.), alvinczi (Alsó-Fehér-m.), hátszegi (Hunyad-m.), medgyesi (Nagyküküllő-m.). Tekintettel a peronospora tovább terjedésére felette kedvező időjárást, a védekezés úgy az újabb fenyegetett járásokban, mint általában mindentelét a legnagyobb eréllyel hajtandó végre, miután a fűrtök megtámadása, fertőzése ez időtájt megy végbe. Most az újabb permetezés alkalmával nagyon kell ügyelni arra, hogy kötött fűrtöket alaposan elárassza a bordói lé, a permetezés után pedig a fűrtök minél hamarabb beporozandók rézkénpporral. Az Ampelologiai Intézet ezen hiradások teljessége érdekében minden egyes szőlőtermelőt arra kér, hogy mihelyt szőlőjében a peronospora mutatkozik, vagy ennek gyanuja forog fenn, haladéktalanul küldjön az Ampelologiai Intézetbe (II. Debrői-ut 15.) beteg növényrészt vizsgálatra. Ezen czélből borítékot és a peronosporavédekezésre utmutatást bárkinek küld az intézet, a ki levelezőlapon ez iránt hozzáfordul.

A szőlőmoly elleni védekezés. Az ország homoki szőlőtermelését az utóbbi években a szőlőmoly katasztrófális veszedelemmel fenyegeti. A baj egyre terjed és előreláthatólag a közel jövőben ez ellen nemcsak a homoki, de a hegyi szőlőkben is rendszeres védekezésre lesz szükség. Az erre vonatkozó kísérletek és így a bel-, mint a külföldi tapasztalatok, azt igazolják, hogy ez idő szerint egyedüli és leghatásosabb szer ezen állati ellenséggel szemben a dohánylugkivonat, melynek erős nikotin-tartalma elpusztítja a rovar álcáját és így megakadályozza a szőlőmoly elterjedését. A szőlősgazdák a dohánylugkivonatot, melyet a m. kir. dohányjövődék „Thanaton“ név alatt hoz forgalomba, mind nagyobb mértékben veszik igénybe és a mint az előzmények mutatják, a Thanaton-szükséglet még sokkal nagyobb mértékben fokozódni is fog. Ezzel szemben a dohánylugkivonat termelése csak korlátozott, úgy, hogy a szőlőtermelők nagy részét az a veszedelem fenyegeti, hogy Thanatonhoz egyáltalán nem fognak hozzájutni. A m. kir. dohányjövődék ez idő szerint csak körülbelül 6000 kilogramm Thanont gyárt egy év alatt. Többet készíteni nem tud, részint mert a jelenlegi gyárberendezés csak ennyit tesz lehetővé, részint mert a felhasználható dohánygyulladék sem elegendő. Tekintettel erre fölterjesztéssel fordult az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a pénzügyminiszterhez, hogy a Thanatonnak nagyobb mértékbeni előállítása érdekében tésesse kísérlet tárgyává a sarjudohány kilugozását és több dohánytermelőt bizzon meg a sarjudohánytermeléssel, továbbá azzal, hogy erős nikotintartalmu dohányt erre a célra külön termesztessenek. Kéri még az OMGE a Thanatonnak magas nikotintartalommal való előállítását és forgalomba bocsátását oly bádogdobozokban a melyekben a nikotintartalom százalékban van feltüntetve.

Gazdák a badacsonyi pinczében. A sió'oki' gazdaggyűlés után mintegy 1500 gazda látogatta meg a badacsonyi állami borpinczét. A kirándulókat Serényi miniszter nevében Rácz Sándor királyi tanácsos, országos szőlészeti és borászati felügyelő üdvözölte. A kirándulók nevében Óváry Ferencz dr., Magyar Károly országgyűlési képviselő és Blaskovics Ferencz köszönték meg a miniszter vendéglátását.

Asztali borok kivitele Bulgáriába. Rustsukból jelentik, hogy az új kereskedelmi szerződés szerint a mely f. évi július elején lép életbe, a kedvezményes vám, a melyet eddig Franciaország élvezett, a magyar és osztrák

származásu borokra is kiterjesztetett, a miért is megvan a lehetősége annak, hogy magyar borok Bulgáriába kivihetők legyenek. A kereskedelmi szerződés értelmében a következő magyarországi helyekről lesznek oda borok bevihetők: Tokaj, Neszemly, Eger, Gyöngyös-Visonta, Miskolc, Abauj, Beregszász, Nagyszöllős, Érmellék, Ménés-Magyarad, Versecz, Fehértemplom, Szekszárd, Pécs, Villány, Badacsony, Balatonmellék, Erdély, továbbá Horvát-Szlavonország. A piac iránt érdeklődő hazai termelők és borkiviteli cégek megtudhatják a m. kir. kereskedelmi muzeumban egy rustsuki cég címét, a mely bormporttal foglalkozik.

APRÓK.

Vetőmag. Vetésre csakis a legutolsó terméskből használjunk gabonamagot. Korábbi terméskből származó mag többet vagy kevesebbet veszített csiraképességéből. Ha mindazonáltal kényyszerülve volnánk régebbi gabonát használni vetésre, akkor győződjünk meg előzőleg annak csiraképességéről. A kisebb csiraképességűből eredhető hiányos kelés kiegyenlítésére a magmennyiséget megfelelőleg emelni kell. A csiraképesség megállapítása nem nehéz s nem kíván költséges berendezést. Elégséges, ha a vizsgálandó gabonából bizonyos számú magot leolvastva nyirkos itatóspapíros vagy megnedvesített gyapot ruhadarabok közé helyezünk és megfelelő hőmérséklet mellett csiráztatjuk. A bizonyos idő múlva meghatározott csirázási százalék mutatja ki a vetőmag csiraképességét. Ez oly csekély fáradsággal és kiadással jár, hogy egy gazdának nem volna szabad ezen eljárást elmulasztani.

A természet gondoskodik a növények fenmaradásáról. Tekintettel arra, hogy egy fajtájú növények szorosan (sűrűn) egymás mellett fejlődve a létfenntartás küzdelmében elcsenevedésnek vannak kitéve, gondoskodott a természet arról, hogy magjaik ezen helyről eltávolítva máshol neveljenek utódokat. Csak a magvak röplő képességére és vízbeni uszására gondolunk. Újabb kutatások eredményeként megemlítjük, hogy a hangyák a magvak elterjedése körül nagy szerepet játszanak. Így egy természettudós megfigyelte, hogy kertjének egy ágában termelt Pulmonarium magvai az egész kertjén keresztül-kasul hurezoltattak, mert a kert legkülönbözőbb pontjain nőttek ezen növények.

Jégverte gyümölcsfáknál a sebhelyeket, melyek esetleg tátongó ürt képeznek, úgy kell kezelni, hogy a levegő ne hatolhasson be s e czélből ajánlatos ezen foltokat vagy repedéseket stb. h degen folyó faviasszal bekenni, de hogy a napsütésben ez le ne folyjék, tanácsos fahamut vagy más hasonló anyagot rákenni, illetve hinteni. Nagy fáknál és nagy sebeknél ugynevezett fahabarcot használunk a bekenésre, melyet kissé vastagabban kenünk fel és valami ruhával, ronggyal bekötjük. Hidegen folyékony faviasz receptje ez: 2 kg. fenyőgyanta, főzésnél lassan folyékonyra téve, $\frac{3}{4}$ kg. lenolajat hozzákeverve, azután $\frac{1}{4}$ kg. szeszt (alkohol), mely kissé megmelegített előzőleg, szinte belekeverve lassan keverjük jól össze s így még melegen öntsük bádogdobozokba. A fahabarc következő keverékből áll: agyag szalmától ment tehéntrágya és mész vagy fahamu, ezeket az anyagokat vízzel vagy trágyalével annyira hígítsuk fel, hogy könnyen kenhető legyen a keverék s kész a habarc.

KERESKEDELEM, TOZSDE.

Napijelentés a gabonatózsdéről.

1912. június hó 27-én

A tegnapi zárathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza 12 fillérrel, az áprilisi buza 15 fillérrel, az októberi rozs 8 fillérrel, az októberi zab 4 fillérrel, a júliusi tengeri 7 fillérrel, az új tengeri 2 fillérrel csökkent.

Kötetett:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 82 kg. 25.40 K, 200 mm. 81 kg. 25.35 K, 150 mm. 81 kg. 25.25 K, 1200 mm. 81 kg. 25.20 K, 400 mm. 81 kg. 25.20 K, 500 mm. 81 kg. 25.20 K, 550 mm. 81.5 kg. 25.30 K, 1000 mm. 80 kg. 25.35 K, 150 mm.

80 kg. 25 — K, 500 mm. 80 kg. [24.80 K, 420 mm. 79.5 kg. 25.10 K, 230 mm. 79 kg. 25.10 K, 500 mm. 79 kg. 25.10 K, 180 mm 79 kg. 24.95 K, 200 mm. 77 kg. 24.60 K
Fehérmegyei: 100 mm. 79 kg. 24.— K, 200 mm. 79 kg. 24.50 K, 100 mm. 80 kg. 24.80 K.
Bánsági 5000 mm. 78.8 kg.-os 24.90 K.
Pestvidéki 200 mm. 81 kg.-os 25 K, 150 mm. 80 kg.-os 24.90 K.
Bácskai 100 mm. 79 kg.-os 24.40 K, 318 mm. 78 kg.-os 24.80 K.
Dunabácskai 1500 mm. 78 kg.-os 24.70 K, 1700 mm. 78.7 kg.-os 25 K, 350 mm. 77.5 kg.-os 24.40 K.
Rozs. 100 mm. 22.10 K, 300 mm. 2200 K, 120 mm. 21.70 K, mind ppar.
Zab. 500 mm. 22.10 K, 200 mm. 22 K, 100 mm. 22.40 K, 350 mm. 21.80 K, 270 mm. 21.60 K, dohos, 100 mm. 22.10 K, mind kpf. mellett.
Tengeri. 100 mm. 17.95 K, waggonba, 500 mm. 17.95 K, waggonba.
 Az árak 100 kilogrammonként koronákban értendők.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza októberre 23.64 K
 Rozs októberre 19.30 »
 Zab októberre 18.12 »
 Tengeri augusztusra 17.94 »

S Z E S Z.

A szeszüzletben a forgalom dacára az élénkebb kínálatoknak, nem volt kielégítő és a szeszárak azonnali szállításra olcsóbban későbbi szállításra változatlan árban zárulnak.
 Elkelt **finomított szesz** adózva nagyban 218—218.50 koronáig, adózatlanul 79—79.50 koronáig,

mig ellenben másodkézből és vidékről olcsóbb árban voltak ajánlatok.
Denaturált szeszben gyér a vételkedv és nagybani tételek 64—65 kor. voltak ajánlva kötésre, **Tartány-áru** olcsóbb árban kelt.
Mezőgazdasági szeszgyárak részéről élénk a kínálat és miután a vételkedv korlátozott fix árban csak olcsóbban és jegyzésen alól 2—2.50 törtétek zárlatok,
 Budapestén a kontingens nyersszesz ára 73—74 kor.

Budapesti zárlatok nagyban:

Finomított szesz adózva	218.—219.— K
Finomított szesz adózatlan	79.—80.— »
Élesztőszesz adózva	217.50—218.— »
Élesztőszesz adózatlan	— — — — — »
Nyers szesz adózva	216.—217.— »
Denaturált szesz	64.—65.— »

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca, 1912. június hó 27-én. A székesfővárosi vásár-igazgatóság jelentése a »Gazdasági Lapok« részére.)
 Felhozott a szokott községekben 125 szekér réti széna, 6 szekér muhar, 4 szekér zsupszalma, 25 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, 13 szekér egyéb takarmány (luczerna és zabosbüköny stb.), 200 zsák szecska.
 A forgalom élénk.
 Arak q-ként állérben a következők:
 Réti széna I. r. 880—1140, réti széna II. r. 600—820, réti széna csomagolásra 500—540, muhar 1100—1240, zsupszalma 420—520, alomszalma 280—360, takarmányszalma —, tengeriszár —, egyéb takarmány 700—1040, zabos-büköny —, —, lóhere —, luczerna 700—900, köles —, sarju —, szalmaszecska 480—540.
 Összes kocsiszám 235. Összes suly 282.000 kilogramm.

L I S Z T.

A Lujza s a Király-malom részvénytársaság jegyzései.
 Dara (griz) —, 0. sz. királyliszt 33.80, 1. sz. lángliszt 33.20, 2. sz. lángliszt 32.60, 3. sz. zsemlyeliszt (külms.) 32.00, 4. sz. zsemlyeliszt 31.40, 5. sz. kenyérliszt, feh. 31.00, 6. sz. kenyér.

liszt 30.00, 7. sz. kenyérliszt, közép 29.80, rozsliszt I. 29.20, rozsliszt II. 27.40, rozsliszt III. —, —, korpa, finom 16.80, korpa, durva 16.80 K mm. Tengerliszt —28—28, tengerikása —30—32 K kg.

Készáru-tőzsde 1912. június hó 27-én.

Fajta	100 kilogramm készpénz ára Budapestén		100 kilogramm készpénz ára Budapestén	
	Kor.-tól	Kor.-ig	Kor.-tól	Kor.-ig
Buza:				
Tiszavidéki	75	—	79	24.40
"	76	—	80	24.65
"	77	—	81	24.70
"	78	24.15	82	—
Fehérmegyei	75	—	79	24.20
"	76	—	80	24.35
"	77	—	81	24.40
"	78	24.05	82	—
Pestvidéki	75	—	79	24.20
"	76	—	80	24.35
"	77	—	81	24.45
"	78	23.05	82	—
Bánsági	75	—	79	24.35
"	76	—	80	24.45
"	77	—	81	—
"	78	24.15	82	—
Bácskai	75	—	79	24.35
"	76	—	80	24.45
"	77	—	81	—
"	78	24.15	82	—
Rozs elsőrendű uj középminőségű (uj)				22.30
Árpa takarmányáru elsőrendű				22.10
" másodikrendű				20.60
Köles elsőrendű (uj)				22.10
Zab elsőrendű (uj)				21.50
Tengeri belföldi uj román v. bolgár				17.70
Repcekaposza				—

Laptulajdonos és főszerkesztő: **ORDÓDY I.**
 Felfelős szerkesztő: **BUZZI F. GÉZA.**
 Társzerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN**

Cséplőgépek
 42, 48 és 54" dobszélességgel, vadonatúj állapotban, azonnali szállításra, igen előnyös árban. Kedvező fizetési módokat mellélt eladásra ajánlunk.
Szücs Ödön
 czég által
 Budapest, VI. Nagymező-utca 66.

Tenyészmén,
 a legjobb tenyészmének a belga ardeniek. Megkeresések „H. C. H.” jelige alatt **Agence Havas Brüssel**, kéretnek.

Eredeti felsőinthal és montvonai **tenyész- és tejelő-marhát** közvetít előnyösen

Anton Hell, Imst, Tirol. A piaci viszonyokról készséggel és árjegyzésekről szolgál felvilágosítással.

Bérbeadó birtok.
 Nógrádmegyében, 5 km. vasuti állomástól, 270 m. hold szántó, 25 hold rét, 25 hold kert, 120 hold legelő, (ákác) szép lakóházzal s prima gazdasági épülettel, 10—15 évre 1912. október 1-étől bérbeadó. Reflektánsok, kik kimutathatóan elegendő forgalmi tőkével rendelkeznek, forduljanak a tulajdonoshoz:
SCHRECKER J. Margitsziget, Kastélyépület.

KÖNNYŰ HAJTÁSÚ SZIVATTYÚINK

 BŐ VIZET ADNAK, IGEN TARTÓSAK
GYÖZŐ BÉLA és TSA
 BUDAPEST V. BÁRO ACZÉL-U.3
 KÉRJEN ÁRJEJYZÉKET

SIMON PÁL-féle
Hotel Paris Szálloda
Budapest, Váci-körút 25. sz.
 Kényelmesen berendezett szálloda. — Szoba árak 3 koronától felfelé villanyvilágítással és kiszolgálással. — Ujjonnan átalakított, kitűnő vendégfogó és kávéházzal. — Földszinten sör-csarnok és „Bacchus” pin-cze. — Előnyös árak.

Lincolnshirei sertések
 Angolország leghíresebb lincolnshirei sertésenyésztő-jétől importált. Linc C. C. P. B. A. J. törzskönyvelt gyönyörű telivérű, elsőrendű tenyészanyagból kiváló szép, finom göndör szőrözettel, úgy tisztavérben vagy **mangalicza állomány szaporodó és fejlődő képességre való feljavításra** a legalkalmasabb fajdisznóktól, hasban importált, választott 2½—3 hónapos **kan és emsemalaczkok kaphatók**
PROHASKA H. és T. földbirtokosnál Dettán.

HIRDETMÉNY.
 Az alsóvereczkei m. kir. „Balogh Vilmos” hegyvidéki gazdasági telepen folyó év október hó végével
20 tejmunkás tanuló
 fejezi be a tanfolyamot, kiket uradalmak és tejszövetkezetek részére mint tejmunkásokat az iskola vezetősége melegen ajánl.
 Felvilágosítással szívesen szolgál a m. kir. „Balogh Vilmos” hegyvidéki gazdasági telep vezetősége, **Alsóvereczke**, Bereg megye.

Egér-labdacsok

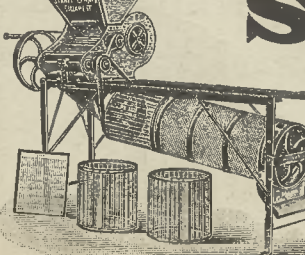
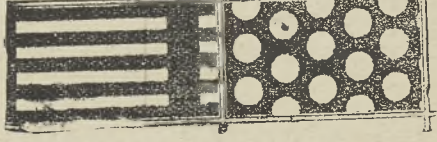
 a mezei egerek tömeges kiirtására a legrégebb bevált módszer szerint készítve. 1 kg. kb. 3000 drb. 1—2 kg. 1 hold földre elegendő. Bármely mennyiségben **frissen készítve**, szállítási utasítással szállítva, 1 posta-csomag **franco** küldéssel 6 kor., 1 métermázsa ingyen ládával 80 korona. Házi egerek és patkányok irtására 1 doboz 2 korona.
Pályf Gyula gyógyszerész
ALSÓELEMÉR (Torontál m.)

100 pár diszlószerszám,

 mell- és kumet, ezüst- és aranydisztésűek, tűzálló kaszkák, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótakarók, régi és új esőköpenyek, halinaszalmák, zöld munkás zubbonyok, mindenféle uniformisok, livrék, férfi-, női- és gyermek-nyer-gek, régi és új fegyverek, kardok és puskák, másoló prések, gyepőlőszárak, Candage-ok és mindenféle hasonló szer-zárszámok olcsóbban, mint bárhol kaphatók.
Wien IX. Trödlerhalle 105.
 Telefon 20745. — A küldemény utánvétellel eszközöltek. — Nem alkalmas tárgy kicseréltek. — Az államtisztviselők szállítója. — Kérem ügyelni a 105. számra.

Csépléshez
 ajánlunk legfinomabb minőségű cséplőgép-, gőzmozgony, valamint járgány **kenőolajokat és zsirokat** bécsi raktárunkból. Árjegyzék ingyen.
BARTHEL MIHÁLY és társa
BÉCS, X/1.

STAHHEL és LENNER
 Trieur- és lemezlyukasztó-gyár
BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbíró-u. 44—46.
 Ajánljuk **TRIEURJEINKET** és **OSZTÁLYOZÓ GEPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.
TÖREKROSTAK és mindenfajta **LEMEZROSTA** öseséplőgépek számára

A világ legjobb gőzekéje!

Utólérhetetlen munkaképesség! Kiváló elsőrendű angol anyagból szerkesztve!
Kevés tüzelőanyag és vízfogyasztás! Felülmulhatatlan tartósság!

Ezek jellemzik az **52 CHARLES BURRELL et SONS LIMITED** Thetford, Norfolk ANGLIA által függőleges kötélorsóval gyártott gőzekét.
 év tapasztalatai alapján

Költségvetéssel, szakszerű felvilágosítással szolgál Magyarország és a Balkánállamok vezérképvele:

Nemzeti Pénzváltó részv.-társ. Parcellázó osztálya
BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR I. (Haas palota).

Mindennemű kiváló csiraképességű eredeti quedlinburgi répamagvak. ♦♦♦♦♦♦♦♦ Parcellázásra alkalmas birtokokat veszünk. GOZEKEMIVELÉSEKET arra alkalmas területeken, úgy szántást, rigolirozást és mindenféle talajmivelést is elvállalunk.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban.

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám a.

Biztosítási alap: Alapítványok kormány hozzájárulásával 2.488.780[—], tartalékok 2.819.596²⁵, összesen: 5.308.376²⁵ korona. 1901. évi felesleg 90.349[—], 1902. évi felesleg 59.782²⁶, 1903. évi felesleg 109.331⁷³, 1904. évi felesleg 72.438²³, 1905. évi felesleg 61.730⁶⁰, 1906. évi felesleg 39.243⁶⁵, 1907. évi felesleg 41.877³², 1908. évi felesleg 81.088⁷⁶, 1909. évi felesleg 106.589⁶⁴, 1910. évi felesleg 120.164³⁸, 1911. évi felesleg 148.378¹⁶ korona.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére, különféle módok szerint. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1902. évi üzletfeleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2 százalékos díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat, 5 százalékos engedményben részesültek. Az 1907., 1908., 1909. valamint 1910. évi üzletfelesleggel pedig tartalékainkat gyarapítottuk. Az 1911. évben a jégkár ellen biztosított tagjaink, akik akár egy, akár több évre jégkár ellen nála biztosítottak és 1912. évben ismét a szövetkezetről fognak biztosítani, tíz százalékos díjvisszatérítést ad. 1911. év végén a tartalékok 2.819.596²⁵ koronára rúgnak. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül, vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyező Társulat úján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedő életbiztosítási (önállósítási) segélybiztosítások eszközöltetnek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékonykezeltü működéssel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX., Erkel-utca 20.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

Budapest, VII., Garay-utca 6-8. sz.

Elvállal: Központi-, viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, clozetek, szivattyúk, vízeróművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleum-váladékból nyert gázok értékesítését célzó készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelem előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőgyagy-csővek raktáron.

Ujdonság!

A magyar kir. államvasutak gépgyárának gyártmánya

Mezőgazdasági és ipari célokra alkalmas

MH-jelű

szab. szivógáz-lokomobil

Előnyök:

!! Rendkívül kevés tüzelőanyagfogyasztás!
 Óránként és lóerőnként 480-500 gramm faszenet (körülbelül 3 fillér értékben) fogyaszt

Sokoldalú használhatóság!

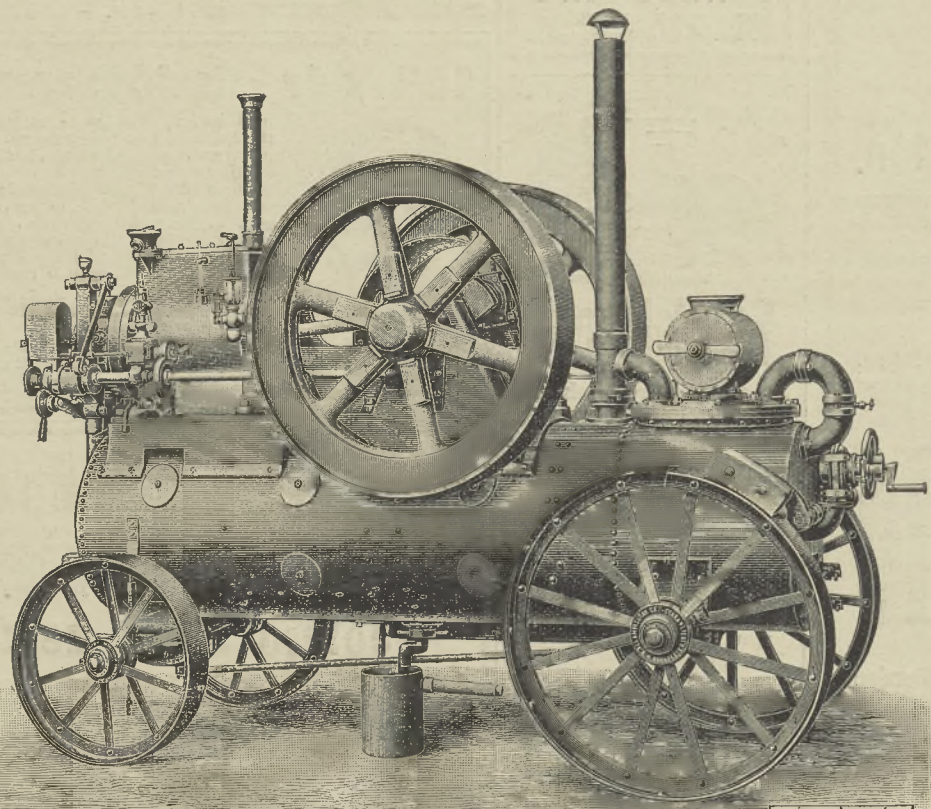
Cséplőgépek és más gazdasági gépek, malmok és ipari telepek meghajtására egyaránt alkalmas.

Könnyű kezelés.

Robbanás és tűzveszély kizárva. Rendkívül egyszerű szerkezet.

Csekély helyszükséglet. Bakokra helyezve stabil-motorként használható.

Az eddigi szivógáztelepeknél alkalmazott csővezeték teljesen elmarad.

M.A.V. GÉPGYÁR
 VEZÉRÜGNÖKSÉGE
 BUDAPEST.

Arajánlattal és felvilágosítással szívesen szolgál:

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügnöksége, BUDAPEST.